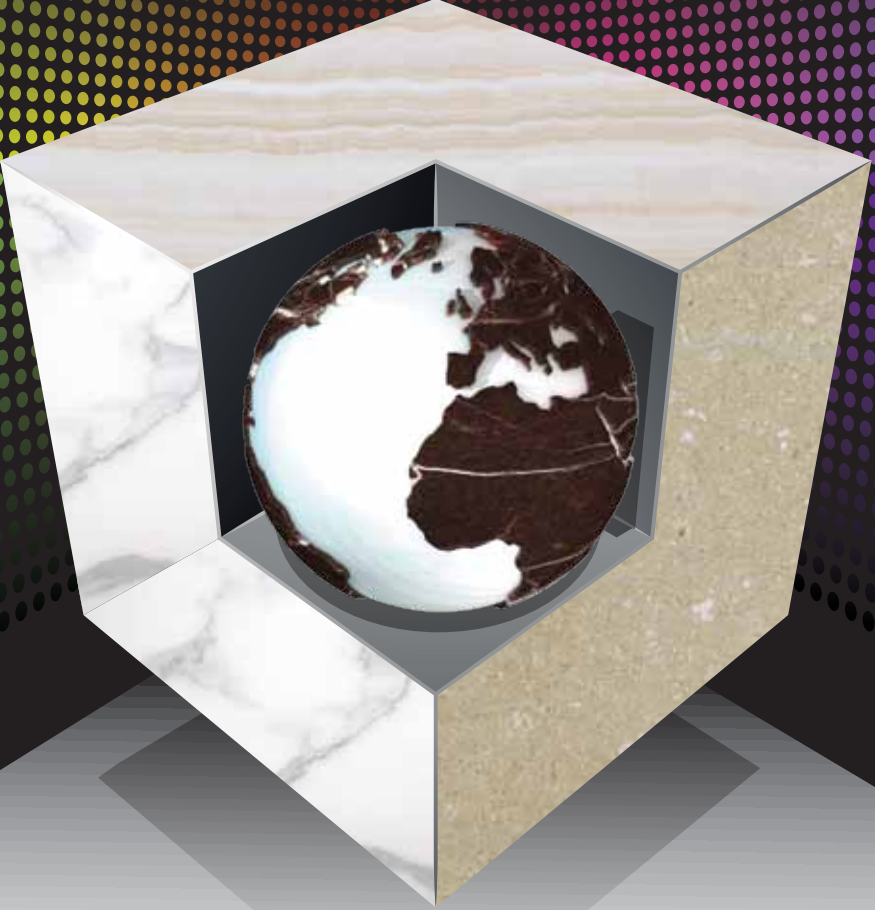

ELAZIĞ MERMER RAPORU

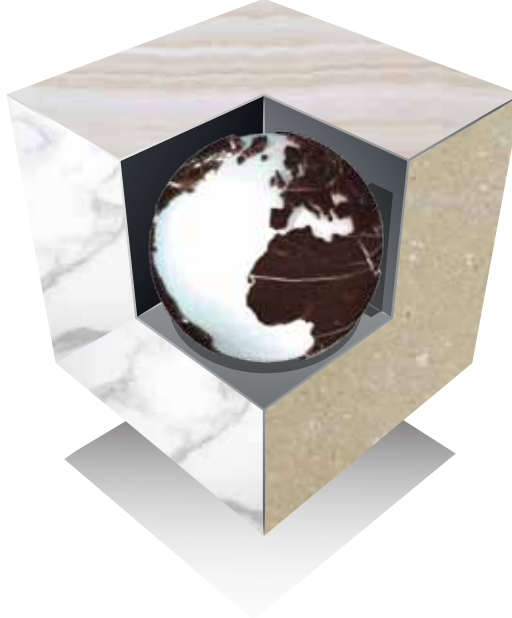
“Sektörel Araştırmalar Serisi-2”

ELAĞIĞ MERMER RAPORU

“Sektörel Araştırmalar Serisi-2”

ELAĞIĞ / 2011

HAZIRLAYANLAR

Firat Üniversitesi Dış Ticaret Program Başkanı
Z. Aytaç KİŞMAN
Firat Kalkınma Ajansı Uzmanı
Ö. Dündar KAN

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	3
ŞEKİL LİSTESİ	4
TABLO LİSTESİ	4
GRAFİK LİSTESİ	4
1.GİRİŞ	5
1.1. Mermerin Tanımı ve Çeşitleri	5
1.2. Mermerin Kullanım Alanları	8
2. DÜNYA'DA MERMER	10
2.1. Rezervler	12
2.2. Mermer Üretim Miktarları	14
2.3. Mermer İhracat- İthalat İstatistikleri 15	15
2.3.1. İhraca	16
2.3.2. İthalat	18
3. TÜRKİYE'DE MERMER	24
3.1. Rezervler	24
3.2.Çeşitleri	25
3.3. İhracat- İthalat	26
4. ELAZIĞ'DA MERMER SEKTÖRÜ	32
4.1. Rezervler	32
4.2. Elazığ İçin Mermer Sektörünün Swot Analizi	34
4.2.1. Güçlü Yönler	34
4.2.2. Zayıf Yönler	34
4.2.3. Fırsatlar	34
4.2.4. Tehditler	35
4.3. Mermer Sektörünün Elazığ İçin Önemi Ve Mermer İhracatı	35
4.4. Elazığ Ve Türkiye Geneline Mermer Sektörünün Başlıca Sorunları	36
4.4.1. Mevzuat İle İlgili Sorunlar	36
4.4.2. Lojistik Ve Nakliye Sorunları	37
4.4.3. Finansal Sorunlar	38
4.4.4. Maliyetle İlgili Sorunlar	38
4.4.5. Fiyatlandırma Ve Yeni Pazarlar	40
4.4.6.Ar-Ge ve Yapılanmaya İlişkin Sorunlar	41
4.4.7. Zararlı Rekabet	41
4.4.8. Pazarlama Eksikliği	42
4.4.9. Nitelikli İşgücü Eksikliği	42
4.4.10. Diğer Sorunlar	43
4.5. Elazığ ve Türkiye'de Mermer Sektörünün Sorunlarını Çözmek İçin Atılabilecek Adımlar	44
KAYNAKÇA	50

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇHC	: Çin Halk Cumhuriyeti
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EMMAD	: Elazığ Mermerciler ve Madenciler Derneği
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
KDV	: Katma Değer Vergisi
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OECD	: Organization for Economic Co-operation and Development (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
SAN-TEZ	: Sanayi Tezleri Programı
SDŞ	: Sektörel Dış Ticaret Şirketi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜMMER	: Türkiye Mermer Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği
TTGV	: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1:Beyaz Mermer	6
Şekil 2:Renkli Ve Damarlı Mermerler	6
Şekil 3:Onyx	7
Şekil 4 Travertenler	7
Şekil 5:Su Mermerleri	8
Şekil 6: Türkiye Mermer Haritası	26

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Doğal Taşlar Ve Ülke Performans Raporu	11
Tablo 2: En Büyük Mermer Üretici Ülkeler	14
Tablo 3: 2009 Ham Mermer Ve Traverten İhracatı	16
Tablo 4: 2009 İşlenmiş Mermer Ve Traverten İhracatı İlk On Ülke	17
Tablo 5: 2009 Yılı Mermer Ve Traverten İthalatı	20
Tablo 6: 2009 İşlenmiş Mermer Ve Traverten İthalatı İlk 50 Ülke	21
Tablo 7: 2009 Ham Mermer Ve Traverten İthalatı İlk 20 Ülke	22
Tablo 8: 2009 Ürün Bazlı Dünya Doğaltaş İthalatı	23
Tablo 9: Türkiye 'de Mermer Rezerv Miktarları	24
Tablo 10: Türkiye' de Bulunan Bazı Mermer Çeşitleri	25
Tablo 11: Yıllara Göre Doğal Taş İhracatımız	27
Tablo 12: 2009 Doğal Taş İhracatımızın Ülkeler Bazında Dağılımı	28
Tablo 13 :2007-2009 Doğal taş İhracatımızın Mamül Gruplarına Göre Dağılımı	29
Tablo 14: 2009 Doğal Taş İhracatımızın Mamül Gruplarına Göre Dağılımı	30
Tablo 15: 2009 İşlenmiş Mermer Ve Traverten İhracatımızın Ülkeler Bazında Dağılımı	31

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1:Dünya Doğal Taş Üretimi (1976-2015)	15
Grafik 2:Dünya Doğal Taş Ticareti (2003-2009)	15
Grafik 3:Dünya Doğal Taş İthalatı (2003-2009)	18
Grafik 4: 2009 Doğal Taş İthalatı İlk 20 Ülke	19

1. GİRİŞ

1.1. Mermerin Tanımı ve Çeşitleri

Binlerce yıl önce insan hayatına giren mermer, önceleri sadece yapı taşı olarak kullanılırken, uygarlığın ilerlemesine paralel olarak süsleme ve sanatsal tasarım amacı ile de kullanılmış ve güncel yaşamdaki önemini günümüze kadar korumuştur. (*Çimento Hammaddeleri ve Yapı Malzemeleri, Mermer, Nisan 1996*)

Mermerin bilimsel ve ticari olmak üzere iki ayrı tanımı bulunmaktadır.

Bilimsel tanım: Başkalaşım (metamorfizma) süreci geçiren ve başkalaşımın izlerini taşıyan kalker dominit gibi karbonat bileşimli kayalara mermer adı verilir. Gerçek mermer olarak da adlandırılan bu kayalar, yüksek oranlarda kalsiyum karbonat, daha az oranlarda magnezyum karbonat ve değişik metal oksitler içerirler. Saf oldukları zaman yarı saydam ve beyaz renkli olan mermerler daha sonra uğradıkları biçim değişiklikleri ve kimyasal çözünme süreçleri ilginç renkli görünüm kazanır. Örneğin, sarı, pembe, kırmızı, mavimtrak ve siyah renkli olabilmektedirler. Ayrıca yer hareketleri mermer kayacının kırılarak bu kısımların sonradan kalsitle dolması sonucunda damarların oluşmasına yol açabilir. Böylece ortaya çok hoş görünümlü, breşli ya da damarlı mermerler ortaya çıkar.

Ticari tanım: 3213 sayılı Maden Kanunu'na göre ticari standartlara uygun boyutlarda blok verebilen, kesilip parlatılan veya yüzeyi işlenebilen ve taş özellikleri kaplama taşı normlarına uygun olan her türden taş (tortul, magmatik ve metaformik) ticari dilde mermer olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamanın içindeki hakiki mermerin yanında iyi parlatılabilen kalker, traverten, kumtaşı gibi tortul; gnays, kuvarsit gibi metamorfik; granit, siyenit, serpartin, andezit, bazalt gibi magmatik taşlar da mermer olarak isimlendirilmektedir.

Ancak, günümüzde doğaltaş endüstrisinde kesilip parlatılmadan kullanılan taşlar da mevcuttur. Bunlar, granit, siyenit gibi plutonitler, bazalt, andezit gibi volkaniklerden oluşabileceği gibi traverten, tüfit ve kumtaşları da bu tanımlamanın içine girebilmektedir. Ticari alanda söz konusu doğaltaşlar "peyzaj taşları" olarak da anılmaktadır. Peyzaj amaçlı kullanım için yerinde kesme, doğal ve süreksizliklerden yararlanma ve zayıf patlayıcı maddeler kullanımı yoluyla ocak üretimi yapılır. (*İTO, Haziran 2003*)

Mermerler piyasada;

Beyaz Mermer

Şekil 1 .

Renkli ve Damarlı Mermerler

Şekil 2 .

Onyx

Şekil 2 .

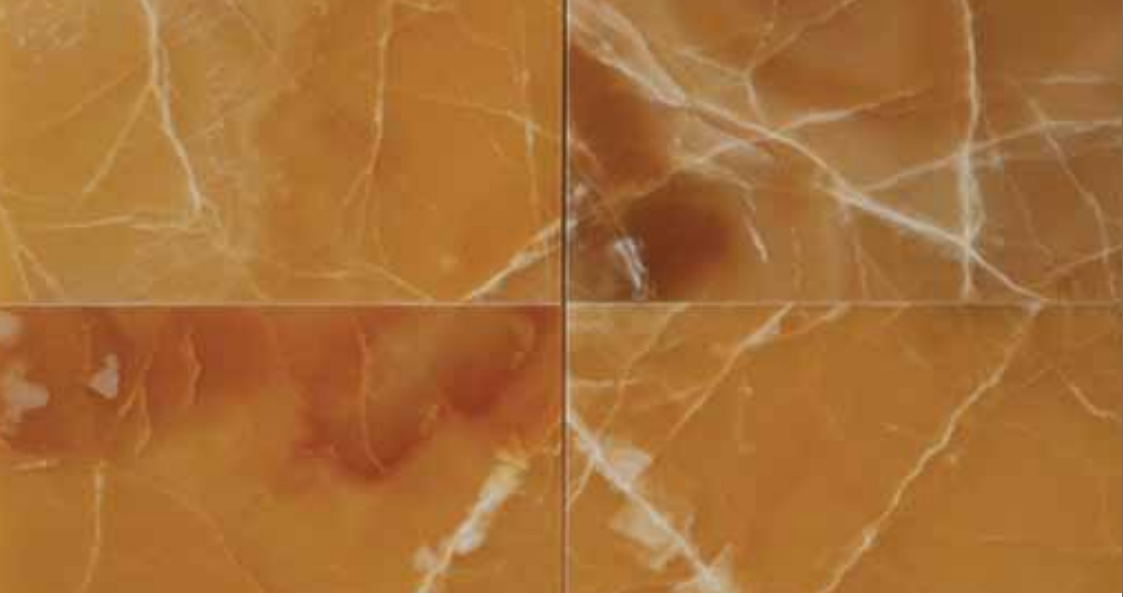
Travertenler

Şekil 4 .

Su Mermerleri

Şekil 5.

Diğer Mermerler

olmak üzere 6 şekilde bulunur. (Çimento Hammaddeleri ve Yapı Malzemeleri, Mermer, Nisan 1996)

1.2. Mermerin Kullanım Alanları

Doğal taştan elde edilen ürünler tarih boyunca insanlar tarafından işlenerek kullanılmıştır. Mermer uzmanlığı incelik ve dikkat gerektiren bir iş olduğundan nasıl işleneceğinin bilinmesi gerekir. Estetik ve dayanıklılığı sebebiyle sanatsal alanlarda da kullanılan mermerin bugünkü başlıca kullanım alanları; *inşaat sektörü, dekorasyon, heykelticilik, süs eşyalarının yapımı ve mezarlıktır.*

Bloktan üretilen plakalar ve diğer boyutlu ürünler, binaların iç ve dış kaplamasında, taban döşemesinde, merdiven basamaklarında, şömine, mutfak ve banyolarda, taşıyıcı sütunlarda kullanılır. İç dekorasyonda masa, sehpa, biblo, avize, kül tablası vs. ürünlerin yapımında önemli miktarlarda özellikle damarlı mermer, renkli mermer, oniks mermeri ve yeşil somaki tüketilmektedir. Sanat malzemesi olarak anıtlar ve heykellerde ise en değerli mermer türü olan arı beyaz renkli ve düzenli tane yapılı mermer kullanılmaktadır.

Doğal taşlar süsleme ve estetik kullanımlarının yanı sıra dayanıklılıkları, atmosferik şartlar ve çevre kirliliği nedeniyle granit gibi sert taşlar özellikle metro, havaalanları, otobüs terminallerinde, gökdelen ve ticaret merkezlerinin yapımında kullanılmaktadır. (İTO, Haziran 2003)

Bugün yapı taşından çok kaplamacılık, döşemecilik ve dekorasyonda kullanılan doğal taşların özelliklerine göre kullanım alanları az çok değişmektedir. Traverten dış yapıların kaplanmasında ve döşemelerinde, hakiki mermerler iç mekânlarda kullanılırken son yıllarda granitin üstünlüğü her iki yönde de artmaktadır. İyi cila alma, renk çekiciliği ve sağlamlığı nedeni ile granit, aynı zamanda figür işlemeciliğinde de kullanılmaktadır.

Mermer taşlarının kimyasal bileşimi kalsiyum karbonat olduğu için kimya, yem ve gübre alanlarında, karayolu, beton asfalt ve son kat dolgu malzemesi olarak da kullanılır. Parça kırıntılarından paledyen, mozaik ve suni mermer yapılmaktadır.

Mermer tüketimi ülkelerin refah düzeyi ile de orantılıdır. Özellikle tüketimin inşaat sektöründe yoğunluklu olduğu göz önünde bulundurulursa, inşaat yatırımlarının büyük ölçüde tüketimi etkilediği görülmektedir. Son dönemde artan yatırımlarınsa talebi artırdığı gözlemlenmektedir.

Mermeri ikame edebilecek ürünler ise seramik ve yer karolarıdır. Ancak, bu ürünler de mermer niteliğini tam olarak karşılamadığı ve üretimi mermere nispeten daha pahalı olduğu için mermer kadar avantajlı değildir.

Mermerin ayrıca beton vb. yapıların aksine ısınları absorbe etmesinden ötürü insan sağlığı için de kullanıma elverişli olduğu bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur.

Kısacası mermer yukarıda da bahsi geçen nedenlerden ötürü hayatımızda özellikle yapı alanında olmak üzere süsleme, dekorasyon gibi birçok alanda görülmektedir.

2. DÜNYADA MERMER

“Rezervlerine ilişkin kesin verilere ulaşılmamasına rağmen, petrografide mermer olarak adlandırılan kristalin kalkerler, jeoloji ve jeomorfoloji ter-minolojisinde Alp Kuşağı, Ege Adaları, Anadolu Yarımadası, İran, Pakistan ve Hindistan'dan (Himalaya Yükseltisi) Çin'e kadar uzanan alanda bulun-maktadır. Genel hatlarıyla Alp-Himalaya kuşağı içinde kalan Portekiz, İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, İran, Pakistan gibi ülkelerde karbonatlı kayaç (mermer, kireçtaşı, traverten ve oniks) rezervlerinin fazla olduğu görülmektedir. İşletilebilir magmatik kayaç rezervlerinin ise İspanya, Norveç, Finlandiya, Ukrayna, Rusya, Pakistan, Hindistan, Çin Halk Cum-huriyeti (ÇHC), Brezilya ve Güney Afrika'da kümelendiği dikkati çekmek-tedir. Ayrıca, metamorfik (başkalaşım) masifler içinde oluşan mermerler ve magmatik orijinli olan kayaçlar, Hersiniyen Orojenik kuşağına ait olan eski Kristalin Masiflerin (Kanada, İsveç, Anadolu, Urallar- Sibirya, Güney Afri-ka, Güney Amerika ve Avustralya) bulunduğu yerlerde görülmektedir.” (Bilecik Bölgesi Mermer Sektörünün Uluslar Arası Rekabetçilik Analizi: Sektörel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, 2008.)

Mermer madeninin hem çıkarılması hem de işlenerek ihraç edilmesi konularında Türkiye, Yunanistan, İspanya, İtalya, Brezilya, ÇHC, Hindistan, G.Kore gibi ülkeler önde gelen ülkeler olarak dikkat çekmektedir. Bunlar birlikte mermeri blok olarak alıp işleyen ülkeler ise İsrail, Almanya, Fransa, Suudi Arabistan, İngiltere, Japonya gibi ülkelerdir.

“Bu ülkeler arasında İtalya ve Çin sektör liderleri olarak kabul edilmektedir. Özellikle İtalya, zengin mermer ve granit rezervlerinin yanı sıra, üretim ve işleme teknolojisinin de merkezi durumundadır. Çevreci grupların baskısı, rezervlerdeki azalma ve değişik türdeki mermerleri dünya pazarına sunmadaki öncelik arzusu nede-ni ile İtalya, aynı zamanda, bugün en büyük blok ithalatçısı durumunda olup, Carrara ve Verona bölgeleri sektörün endüstriyel kümelenme alanları olarak öne çıkmaktadır.” (Bilecik Bölgesi Mermer Sektörünün Uluslar Arası Rekabetçilik Analizi: Sektörel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, 2008.)

2009 ve 2010 yılları arasında bazı sektörde önde gelen ülkelerin performansları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

DOĞAL TAŞLAR ÜLKE PERFORMANS RAPORU

Tablo 1.

	OCAK - ARALIK 2009		OCAK - ARALIK 2010		PAY
ÜLKE	MİKTAR (TON)	DEĞER (USD)	MİKTAR (TON)	DEĞER (USD)	
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	2.154.080	353.566.100	3.377.391	596.043.148	38%
ABD	359.672	207.834.224	383.745	218.760.374	14%
IRAK	94.530	33.063.727	237.423	71.663.374	5%
İNGİLTERE	77.732	51.082.410	75.306	47.783.159	3%
SUUDİ ARABİSTAN	144.157	43.405.643	126.191	45.772.049	3%
KANADA	41.467	33.153.105	51.569	44.954.512	3%
HİNDİ STAN	133.477	35.454.479	159.539	43.428.071	3%
LİBYA	94.288	38.695.035	114.338	41.907.593	3%
FRANSA	48.149	26.567.121	63.905	32.676.155	2%
İSRAİL	102.747	26.413.584	85.404	31.111.390	2%
DİĞER ÜLKELER	1.746.916	391.707.021	1.966.096	394.119.364	25%
Genel Toplam :	4.997.214	1.240.942.451	6.640.908	1.568.219.189	

Bu sektörde görülen uluslar arası rekabet, daha çok İtalya, İspanya, son yıllarda kendini bu konuda geliştiren ülkemiz, Hindistan ve Çin arasında yaşanmaktadır. Bu ülkelerin ithalat ve ihracat performanslarına bakıldığında özellikle taşların işlendiği ülkelere daha çok getiri sağladığı görülecektir. Ancak doğal taşların yakınında bulunduğu yere, gerek taşıma giderleri, gerek üretim kayıpları göz önünde bulundurulduğunda, daha fazla getiri sağlayacağı değerlendirilirse, bunun da ülkemiz için ciddi bir avantaj olacağı aşikardır.

Özetleyecek olursak, eski çağlardan bu yana farklı amaçlarla kullanılan mermer, dünya doğal taş piyasasının en çok talep gören ürünlerinden biridir. Dünya doğal taş piyasasındaki satış hacmi, üretim miktarı ve rekabet her geçen yıl artış göstermekte ve bunun sonucunda da, tek başına ocaklara sahip olmak, çok iyi üretim yapabilmek ya da satışa odaklanmak dünya doğal taş piyasasında belirleyici olmaya yetmemektedir. Teknolojik alt yapının ve işçilik, elektrik, mazot gibi değişkenlerin dikkate alınması sektör açısından kritiktir. Özellikle dünya piyasasında güç sahibi olan rakipler incelendiğinde, İtalya'nın teknolojik altyapısı ile rekabetçi bir avantaja sahip olduğu ve yatırım maliyetlerini minimum düzeye indirebildiği bilinmektedir. Ancak, İran, Hindistan ve Çin gibi gelişmekte olan ülkeler ucuz işçilik gibi üretim maliyetini azaltan avantajlara sahip oldukları için son yıllarda rekabet güçlerini arttırmaktadırlar. (Bilecik Bölgesi Mermer Sektörünün Uluslar Arası Rekabetçilik Analizi: Sektörel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri, 2008.)

2.1. Rezervler

Dünya genelinde mermerin önem arz ettiği bazı ülkelere özetle bakılacak olu

- **Rusya**

Değişik renk ve desenlerde kalker, mermer ve Sibiry-Urallar'ın koyu renkli ve kırmızımsı granitleri önemlidir.

- **Hong-Kong, Kuzey ve Güney Kore, Kamboçya**

Muhtelif kalkerler ve koyu renkli magmatik orijinli kayaçlar bulunur. Güney Kore'de granit üretimi yapılmakta olup Japonya ve Tayvan'a ihraç edilmektedir.

- **Hindistan**

Muhtelif renk ve desenlerde kalkerler ve bilhassa granitler ile koyu siyah gabro-diyorit oluşumları çok önemlidir.

- **İran**

Orjinal renk ve desenlerde oniks mermerleri ve sarı-kırmızı renklerde bulunan traverten oluşumları, bunların dışında değişik renklerde kalkerlerin de bulunduğu tahmin edilmektedir. İran siyah mermeri uluslararası piyasalarda aranan mermer türüdür.

- **Suudi Arabistan ve Yemen**

Bej ve grimsi beyaz renklerde mermer olarak kullanılabilecek kalker oluşumları bulunmaktadır.

- **Türkiye**

Değişik renk ve desenlerde kalker ve kristalin kalkerler ile granit, diyorit, gabro, diyabaz vb. gibi magmatik orijinli kayaçlar, geniş travertenler ile oniks mermerleri bulunmaktadır. Bunun yanısıra kristalin kalker ve dolomit, kalker, granit, gnays oluşumları mermer olarak kullanılabilecek özelliklerde olup bir kısmı da kullanılmaktadır.

- **Yunanistan**

Zengin ve kaliteli mermerleri, serpantin ve kalker oluşumları bulunmaktadır. Bilhassa Ege Adalarındaki beyaz ve Kavala yakınlarındaki yeşil mermerleri çok önemlidir.

- **İtalya**

Mermerciliğin çok gelişmiş olduğu bu ülkede hemen hemen her çeşit kayaç mermer olarak değerlendirilmektedir. Bilhassa grimsi beyaz renkte Carrara mermerleri ve Sardunya granitleri en önemlileri olup zengin rezervlere sahiptir. Ayrıca İtalya dünyanın en büyük blok ithalatçısıdır.

- **İsveç, Norveç, Finlandiya**

Muhtelif renk ve desenlerde bulunan granit ve siyenitleri, bilhassa pembemsi renkteki granitleri çok önemlidir. Siyah labrador oluşumları da önemlidir. Üç ülke de önemli silisli taş ithalatçılarıdır.

- **İspanya, Portekiz**

Kristalin kalker (mermer) ve granitleri önemli olup, kalker oluşumları da mermer olarak kullanılır. Portekiz'de bulunan grimsi beyaz renkli iri kristalli mermerler ve İspanya'nın açık pembe renkli granitleri dünya pazarlarında önemli bir yere sahiptir. Özellikle İspanya dünya pazarında son yıllarda sözü geçen ihracatçı ülkelerdendir.

- **Mısır**

Granit, siyenit ve gabro-diyoritler ile bazı amfibolitler çok önemli olup, nitelikli bazı kalker oluşumları da mermer olarak kullanılabilir özelliktedir. Fakat dışa yönelik üretimleri sınırlıdır.

- **Suriye**

Bej renkli kalkerler ve bazik-magmatik kayaçlar mermer olarak kullanılmaktadır.

- **Azerbaycan ve Orta Asya Cumhuriyetleri**

Granit oluşumları mevcut olup, henüz dış piyasa için işletilmemektedir.

- **Amerika Birleşik Devletleri**

Dünyada en çok mermer kullanılan ülkedir. Kalker, breş, konglomera, granit, siyenit, serpantin, diyabaz vb. oluşumları bulunmaktadır. Beyaz granit oluşumları bulunmaktadır. Silisli taşların hem ithalatçısı, hem de ihracatçısıdır. (Çimento Hammad-
deleri ve Yapı Malzemeleri, Mermer, Nisan 1996)

2.2. Mermer Üretim Miktarları

Özellikle son yıllarda büyük firmaların yapmış oldukları yatırımlarla işletmecilikte büyük boyutlu üretim sağlayan modern ekipmanların kullanımına geçilmiştir. Ocak üretimlerinde uygulanan modern teknolojilerle birlikte Türkiye doğal taş üretiminde dünyada en büyük üretici yedi ülkeden biri olmuştur.

En Büyük Mermer Üretici Ülkeler

Tablo 2.

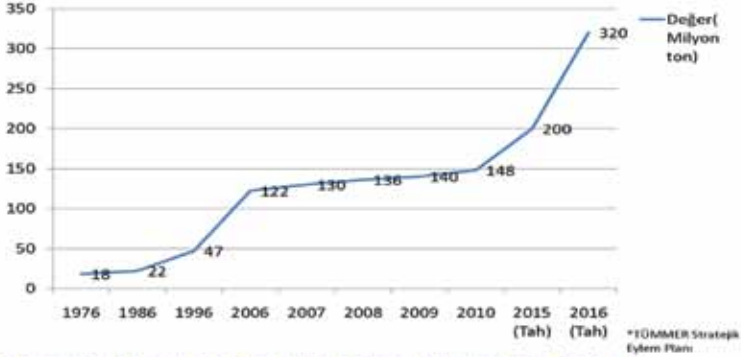
Ülkeler	Üretim (ton)*	Miktarları
Çin	11.000.000	
İtalya	8.700.000	
İspanya	4.500.000	
Hindistan	4.500.000	
Brezilya	2.000.000	
Kore	2.000.000	
Türkiye	2.000.000	

(İTO, Haziran 2003)

Geçmişten günümüze doğaltaş üretimini ve gelecekteki tahmini doğaltaş üretimini gösteren aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere, gün geçtikçe yükselen üretim miktarı 2015 yılında tahmini olarak 300 milyon tonu aşacaktır.

Grafik 1 .

DÜNYA DOĞAL TAŞ ÜRETİMİ (1976-2015)*

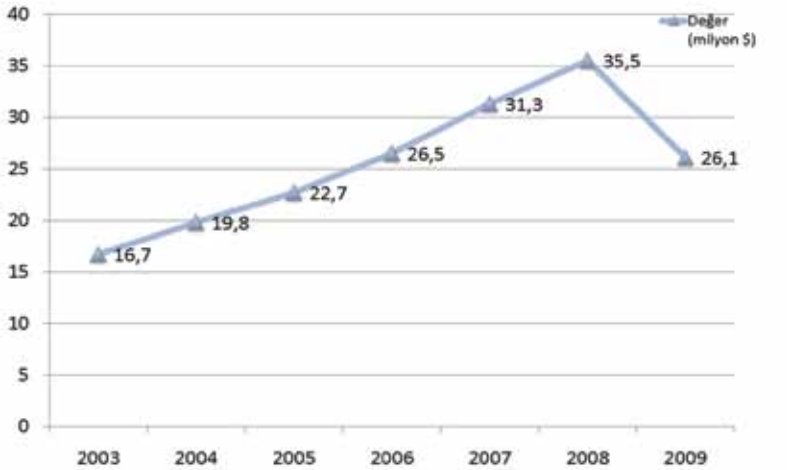

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2.3. Mermer İhracat – İthalat İstatistikleri

Grafik 2.

DÜNYA DOĞAL TAŞ TİCARETİ (2003-2009)*

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

Dünyada gerçekleştirilen doğal taş ticareti hacmi yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere yıllarla birlikte ciddi bir artışa geçmiştir. 2003 yılında 16,7 milyon \$ olan ticaret hacmi 2008 yılında

kadar %100'den daha fazla bir artışla 35,5 milyon \$ olmuştur. Ancak o yıl gerçekleşen global ekonomik kriz bu sektörü de vurmuş ve 2009 yılında düşüş yaşamıştır.

2.3.1 İhracat

Tablo 3 .

2009 HAM MERMER VE TRAVERTEN İHRACATI

Ülke	Değer (\$)	Net Ağırlık(kg)	Fiyat (\$/ton)	Değer Payı	Miktar Payı
Türkiye	424.675.583	2.929.773.851	145 \$	37,41%	39,93%
İtalya	284.626.595	1.073.015.865	265 \$	25,07%	14,62%
Portekiz	57.971.931	298.677.637	194 \$	5,11%	4,07%
Yunanistan	51.907.303	232.631.739	223 \$	4,57%	3,17%
Suriye	26.058.901	619.705.792	42 \$	2,30%	8,45%
Libya	24.965.736	204.996.652	122 \$	2,20%	2,79%
Hindistan	24.728.111	164.436.828	150 \$	2,18%	2,24%
Makedonya	19.310.561	57.957.988	333 \$	1,70%	0,79%
Mısır	17.935.589	149.775.406	120 \$	1,58%	2,04%
Endonezya	16.871.988	106.720.960	158 \$	1,49%	1,45%
Umman	16.242.633	106.462.470	153 \$	1,43%	1,45%
Pakistan	15.829.773	61.589.000	257 \$	1,39%	0,84%
İspanya	14.843.167	47.147.734	315 \$	1,31%	0,64%
Almanya	12.812.000	67.560.600	190 \$	1,13%	0,92%
Tunus	12.212.122	100.721.004	121 \$	1,08%	1,37%
BAE	12.194.189	21.868.510	558 \$	1,07%	0,30%
Çin	9.439.097	62.106.383	152 \$	0,83%	0,85%
Meksika	7.820.077	34.585.087	226 \$	0,69%	0,47%
Hollanda	7.634.986	16.340.005	467 \$	0,67%	0,22%
Fas	7.373.870	45.540.024	162 \$	0,65%	0,62%
Diğerleri	69.686.905	936.359.355	74 \$	6,14%	12,77%
Toplam	1.135.141.117	7.337.972.890	155 \$	100%	100%

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılında gerçekleşen "Ham mermer ve traverten ihracatı" değerlerine bakıldığında 424 milyon \$ ile 1. sırada yer almaktayız. Ancak sektördeki en yakın rakibi-mizle kıyasla, miktar payı ve değer payı oranlaması yapıldığında İtalya'dan bu konuda oldukça geride olduğumuz görülmektedir. İtalya'nın miktar payı %14,62 iken piyasa-daki değer payı neredeyse bunun iki katı olarak gerçekleşmiş ve %25,07 olmuştur. Bu değerler ülkemizde ise sırasıyla %39,93 ve 37,41 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.

2009 İŞLENMİŞ MERMER VE TRAVERTEN İHRACATI İLK 10 ÜLKE

Ülke	Değer (\$)	Net Ağırlık(kg)	Fiyat (\$/ton)	Değer Payı	Miktar Payı	Olası İhracat Değeri (\$)	Fark (\$)
Çin	866.526.746	1.371.483.160	632 \$	26,89%	29,35%	879.949.957	-179.617.326
İtalya	732.534.783	591.734.670	1.238 \$	22,73%	12,66%	1.724.120.904	-1.023.788.273
Türkiye	700.332.631	1.392.728.561	503 \$	21,73%	29,80%	700.332.631	0
İspanya	188.318.599	240.345.923	784 \$	5,84%	5,14%	1.091.246.684	-390.914.053
Yunanistan	126.890.798	98.760.864	1.285 \$	3,94%	2,11%	1.789.417.704	-1.089.085.073
Portekiz	99.889.908	143.831.510	694 \$	3,10%	3,08%	967.239.570	-266.906.939
Umman	89.802.388	166.182.688	540 \$	2,79%	3,56%	752.607.580	-52.274.949
Meksika	56.194.292	62.204.770	903 \$	1,74%	1,33%	1.258.157.460	-557.824.829
Mısır	52.020.008	119.313.465	436 \$	1,61%	2,55%	607.221.917	93.110.714
Hindistan	34.453.156	84.607.843	407 \$	1,07%	1,81%	567.132.936	133.199.695
Diğerleri	275.314.139	402.001.212	685 \$	8,56%	8,61%	953.822.658	-253.490.027
Toplam	3.222.277.448	4.673.194.666	690 \$	100%	100%	960.319.044	-259.986.413

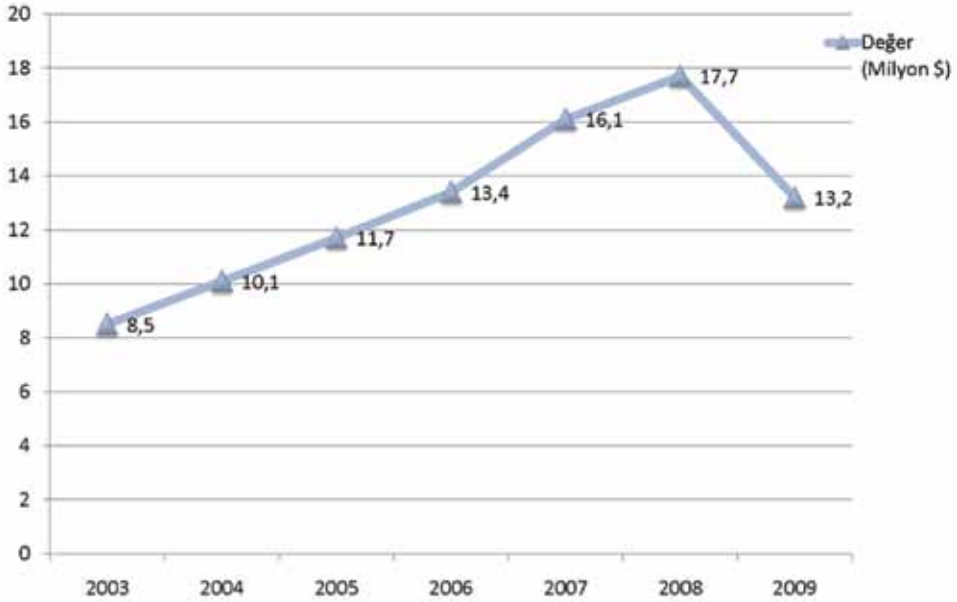
İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılında gerçekleşen “İşlenmiş mermer ve traverten ihracatı” değerlerine bakıldığında ülkemizin 3. sırada yer aldığı görülmektedir. İlk sırada Çin yer alırken 2. sırayı İtalya almaktadır. Özellikle İtalya’nın ve Yunanistan’ın ton başına fiyat konusunda sırasıyla 1.238\$ ve 1.285\$ olarak ön planda olduğu grafikten de anlaşılmaktadır. Türkiye’de ise bu rakam 503\$ olarak gerçekleşmiştir. “Ham mermer ve traverten ihracatı”nda da olduğu gibi burada da ülkemiz miktar payında 1. sırada yer alırken değer payında Çin ve İtalya’nın gerisinde kalmıştır. İtalya, değer/miktar payı göstergesinde yine 1. sırayı almaktadır.

2.3.2 İthalat

Grafik 3.

DÜNYA DOĞAL TAŞ İTHALATI (2003-2009)*

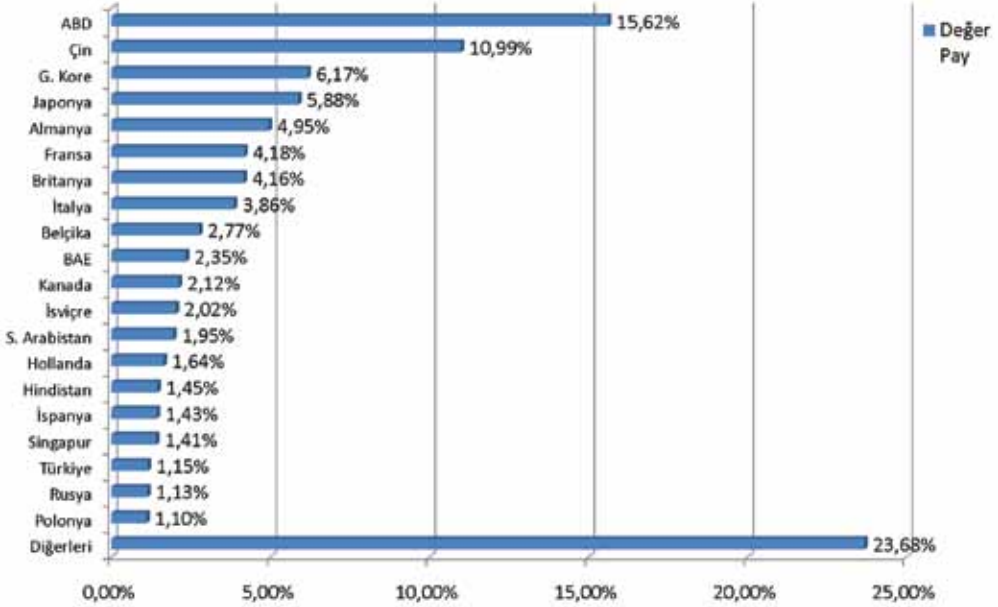
İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

* COMTRADE

2003-2009 yılları arasında gerçekleşen “Dünya doğal taş ithalat” değerlerine baktığımızda 2003 yılında 8,5 milyon \$ olan ihracat değeri 2009 yılında 13,2 milyon \$’a ulaşmıştır. İhracat değerlerinde olduğu gibi 2008 yılına kadar %100’ün üzerinde bir artış ve 2008 yılından 2009 yılına geçerken de global ekonomik krizden kaynaklı bir düşüş gözlenmektedir.

Grafik 4.

2009 DÜNYA DOĞALTAŞ İTHALATI İLK 20 ÜLKE*

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

* COMTRADE

2009 yılı “Dünya doğal taş ithalatı” değer payı endeksine baktığımızda, en çok ithalatı %15,62 ile Amerika Birleşik Devletleri’nin yaptığını görmekteyiz. ABD’nin hemen ardından ise %10,99 ile Çin gelmektedir. Ülkemiz ise bu endekste 18. sırada yer almaktadır. İhracat ve ithalat endeksine birlikte bakıldığında ise, ülkemizin doğal taş sektöründe ihracatçı bir devlet olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.

2009 YILI MERMER VE TRAVERTEN İTHALATI

Sıra	Ülke	Değer (\$)	Net Ağırlık(kg)	Değer Payı	Miktar Payı
1	Çin	864.386.681	5.089.817.373	19,79%	42,29%
2	ABD	690.014.774	757.526.000	15,80%	6,29%
3	G.Kore	215.276.165	325.778.019	4,93%	2,71%
4	S.Arabistan	168.935.552	339.873.853	3,87%	2,82%
5	Hindistan	162.608.080	384.333.234	3,72%	3,19%
6	BAE	159.124.147	224.229.391	3,64%	1,86%
7	İtalya	127.818.475	409.960.814	2,93%	3,41%
8	Britanya	114.179.160	114.147.500	2,61%	0,95%
9	Kanada	91.888.941	108.476.652	2,10%	0,90%
10	Fransa	90.682.158	91.895.333	2,08%	0,76%
11	Singapur	74.730.005	71.398.604	1,71%	0,59%
12	Almanya	71.018.000	90.234.275	1,63%	0,75%
13	Libya	67.141.775	301.616.220	1,54%	2,51%
14	Hong Kong	57.067.842	92.930.209	1,31%	0,77%
15	İspanya	56.846.083	112.365.602	1,30%	0,93%
16	Yunanistan	51.465.991	229.493.413	1,18%	1,91%
17	Fas	50.526.770	150.164.109	1,16%	1,25%
18	Rusya	47.829.861	63.890.953	1,09%	0,53%
19	Özbekistan	47.665.035	12.635.551	1,09%	0,10%
20	Belçika	43.921.393	102.025.557	1,01%	0,85%
	Diğerleri	1.115.113.493	2.963.453.992	25,53%	24,62%
	Toplam	4.368.240.381	12.036.246.654	100%	100%

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılında gerçekleşen “Mermer ve Traverten İthalatı” değerleri incelendiğinde %42,29luk miktar payı ve %19,79'luk değer payı ile Çin'in her iki alanda da 1. olduğu görülmektedir. Yaklaşık 900 milyon \$ değer ile ilk sırada yer alan Çin'i, üç alanda da ABD takip etmektedir. Türkiye bu değerlerde ilk 20 ülke içerisinde görülmemektedir.

Tablo 6.

2009 İŞLENMİŞ MERMER VE TRAVERTEN İTHALATI İLK 50 ÜLKE

Sıra	Ülke	Değer (\$)	Net Ağırlık(kg)	Fiyat (\$/ton)	Değer Payı	Miktar Payı
1	ABD	686.211.706	751.948.000	913 \$	15,71%	6,25%
2	G. Kore	214.619.978	323.812.575	663 \$	4,91%	2,69%
3	S. Arabistan	162.525.142	323.472.199	502 \$	3,72%	2,69%
4	BAE	146.929.958	202.360.881	726 \$	3,36%	1,68%
5	Britanya	90.113.628	88.426.616	1.019 \$	2,06%	0,73%
6	Kanada	90.058.705	103.958.841	866 \$	2,06%	0,86%
7	Fransa	76.290.434	75.522.133	1.010 \$	1,75%	0,63%
8	Hindistan	58.363.679	66.487.962	878 \$	1,34%	0,55%
9	Almanya	56.205.000	53.941.275	1.042 \$	1,29%	0,45%
10	Hong Kong	52.575.376	81.196.198	648 \$	1,20%	0,67%
11	Singapur	48.229.704	41.516.080	1.162 \$	1,10%	0,34%
12	Fas	47.984.518	137.242.059	350 \$	1,10%	1,14%
13	Özbekistan	47.424.304	7.951.675	5.964 \$	1,09%	0,07%
14	Rusya	46.571.122	61.487.193	757 \$	1,07%	0,51%
15	Libya	42.176.039	96.619.568	437 \$	0,97%	0,80%
16	İspanya	42.002.916	65.217.868	644 \$	0,96%	0,54%
17	Avustralya	40.750.034	47.523.608	857 \$	0,93%	0,39%
18	İsrail	39.360.000	58.683.924	671 \$	0,90%	0,49%
19	Kuveyt	38.764.986	86.772.134	447 \$	0,89%	0,72%
20	Meksika	35.127.717	54.094.060	649 \$	0,80%	0,45%
21	Vietnam	35.097.060	59.002.471	595 \$	0,80%	0,49%
22	İsviçre	33.990.830	17.685.779	1.922 \$	0,78%	0,15%
23	Irak	33.660.135	93.997.469	358 \$	0,77%	0,78%
24	Belçika	33.115.997	82.498.369	401 \$	0,76%	0,69%
25	Japonya	32.365.090	31.884.235	1.015 \$	0,74%	0,26%

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılı “İşlenmiş Mermer ve Traverten İthalatı” grafiğinde değer, ağırlık, değer payı ve miktar payında ilk sırayı ABD almıştır. %15,71 değer payı ile ilk sırada yer alan ABD’yi %4,91 oranı ile Güney Kore takip etmektedir. Miktar paylarına bakıldığında ise %6,25 oranlı ABD’yi %2,69 ile Güney Kore ve Suudi Arabistan takip etmektedir. Ülkemiz bu endekste de ilk 25 ülke arasında yer almamaktadır.

Tablo 7.

2009 HAM MERMER VE TRAVERTEN İTHALATI İLK 20 ÜLKE

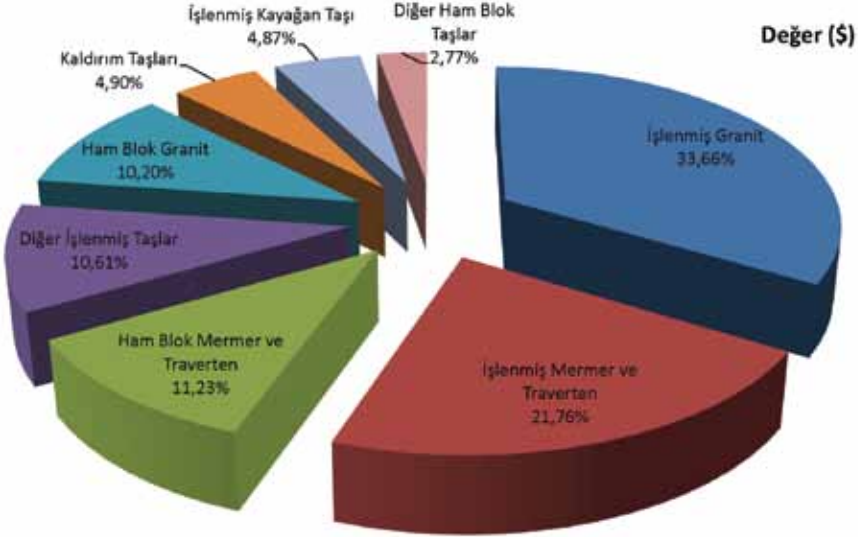
Sıra	Ülke	Değer (\$)	Türkiye İhracatı (\$)	Türkiye Payı
1	Çin	846.723.133	332.262.985	39,24%
2	Hindistan	104.244.401	36.979.177	35,47%
3	İtalya	95.895.335	13.416.251	13,99%
4	Yunanistan	32.412.146	10.909.787	33,66%
5	Singapur	26.500.301	2.986.694	11,27%
6	Suriye	26.058.901	19.072.516	73,19%
7	Libya	24.965.736	1.990.220	7,97%
8	Britanya	24.065.532	6.090.414	25,31%
9	Cezayir	21.538.613	220.452	1,02%
10	Lübnan	19.234.127	1.679.375	8,73%
11	Mısır	17.935.589	3.812.242	21,26%
12	İspanya	14.843.167	3.038.093	20,47%
13	Almanya	14.813.000	1.333.000	9,00%
14	Fransa	14.391.724	1.489.278	10,35%
15	Ürdün	13.092.380	6.916.836	52,83%
16	BAE	12.194.189	753.589	6,18%
17	Portekiz	11.980.344	1.180.151	9,85%
18	Hollanda	11.087.848	318.031	2,87%
19	Venezüella	10.904.007	3.331.592	30,55%
20	Belçika	10.805.396	396.268	3,67%
	Toplam	1.482.599.437	424.675.583	37,41%

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılı “Ham Mermer ve Traverten İthalatı” grafiğinde de görüldüğü üzere ithalatta önde gelen ülkelerden olan Çin, Hindistan, İtalya, Yunanistan gibi ülkelerin ithalatlarında ülkemizin payı oldukça yüksektir. Çin ithalatının %40’a yakını Türkiye’den sağlarken, Hindistan’da bu oran %35’in biraz üzerindedir. Ham mermer ve traverten ithalatında ilk 20 sırayı alan ülkelerin toplam ithalatında ise Türkiye’den yapılan ithalat oranı %37,41 ile oldukça önemli bir paya sahiptir. Bu da doğal taş sektörünün ülkemiz için önemini bir kez daha göstermekte ve vurgulamaktadır.

Tablo 8.

2009 ÜRÜN BAZLI DÜNYA DOĞALTAŞ İTHALATI *

* COMTRADE

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılına ait “Ürün bazlı Dünya Doğal Taş İthalatı” pastasına değer endeksli baktığımızda ise bu pastadan en büyük payı %33,66 oranıyla işlenmiş granitin aldığını görebiliriz. İşlenmiş graniti ise %21,76 ile işlenmiş mermer ve traverten izlemektedir. İşlenmiş doğal taşların ağırlıklı olduğu ithalatta, ham taşlardan blok ve mermer %11,23 ile 3. sırada yer almaktadır.

3. TÜRKİYE'DE MERMER

Türkiye değişik jeolojik kuşakların yer aldığı bir bölgede yer alan ve bu kuşakların farklı taşlar içermesi sebebiyle zengin doğal taş rezervlerine sahip bir ülkedir. Söz konusu Alp kuşağı çok çeşitli ve büyük miktarda mermer rezervini bulundurmaktadır. Ancak, jeolojik rezerv içinde işletilebilir rezervin oranı ülke geneli içinde tam olarak belli değildir.

3.1. Rezervler

Türkiye'de Mermer Rezerv Miktarları

Tablo 9.

	m ³	Ton
Bilinen Rezervler	589.000.000	1.590.000.000
Muhtemel Rezervler	1.545.000.000	4.171.000.000
Mümkün Rezervler	3.027.000.000	8.172.000.000
Toplam Potansiyel	5.161.000.000	13.934.000.000

Türkiye jeolojik yapısı, mermer çeşitliliği ve rezerv büyüklüğü ile dünya doğal taş piyasasında önemli bir yere sahiptir. Ülkemiz 5 milyar metreküp olan toplam mermer rezervi ile dünya rezervlerinin %40'ı gibi yüksek bir orana sahiptir. Sahip olunan bu yüksek oranlı mermer rezervler açısından Türkiye hiçbir zaman sıkıntı çekmeyecek ülkeler arasında yer almaktadır.

En önemli rezervler Anadolu ve Trakya boyunca geniş bir bölgeye yayılmıştır.

- > Batı Anadolu'da İzmir, Tire, Torbalı, Selçuk, Afyon, Eskişehir, Uşak, Muğla ilindeki Milas, Yatağan ve Kavaklıdere çevresinde
- > Trakya Bölgesi'nde Kırklareli, Dereköy ve Kafcaz'da
- > Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise Bitlis ve Elazığ çevresinde kaliteli mermer ve granit yatakları bulunmaktadır. (İTO, Haziran 2003)

3.2. Çeşitleri

Ülkemiz mermer çeşitliliği bakımından 290 çeşitle dünya ortalamasından ilk sırada yer almaktadır. Ancak, ticari anlamda sürekliliğini kanıtlamış 80'nin üzerinde değişik yapıda ve 120'nin üzerinde değişik renk ve desende mermer rezervi bulunmaktadır. Türkiye'deki mermer çeşitleri dünya pazarında rekabet edebilecek zenginliğe ve kaliteye sahiptir. Uluslararası piyasada en tanınmış Türkiye'de üretilen mermer çeşitleri Afyon beyazı, Bilecik pembe, Marmara beyazı, M. Kemalpaşa beyazı, Karacabey siyah, Elazığ vişne, Denizli traverten ve Trakya graniti örnekleri olarak verilebilir.

Bazı önemli mermer çeşitleri aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Türkiye'de Bulunan Bazı Mermer Çeşitleri

Tablo 10.

Afyon Beyaz	Diyarbakır Bej	Elazığ Siyah İnci
Kaplan Postu	Ege Bordo(Muğla)	Gölpazarı Bej
Menekşe	Ege Kahve(Manisa)	Hazar Pembe
Akhisar Beji	Ege Füme-	Karacabey Siyahı
Akhisar Siyah	Ege Vişne(İzmir)	Karaburun Bej
Bartın Bej	Efes Güneşi(Balıkesir)	Kırşehir Beyazı
Bilecik Pembe-Gül		
Kurusu	Elazığ Vişne	Kırşehir Siyahı
Burdur-Kahverengi Bej	Elazığ Petrol Yeşili	Kastamonu Eflani
Denizli Pembe	Elazığ Sunta	Kastamonu Bej
Kumru Türü	Osmaniye Vişne	Limon
Leopar	Sazara Sedef	Kavaklıdere
Afrodit	Saracakaya Bej	Teos Yeşil
Salome	Sivas Beji	Teos Ateş
Süpren	Sivrihisar Bej	Toros Siyah
Manyas Beyaz	Söğüt Bej	Toros Bej
Marmara Beyaz	Milas Leylak	Uşak Yeşil
Muğla Beyazı	Sedef	Uşak Beyaz
Muğla Pembesi	Newyork	Vize Pembesi

(ITO, Haziran 2003)

Türkiye Mermer Haritası

Şekil 6.

3.3. İhracat - İthalat

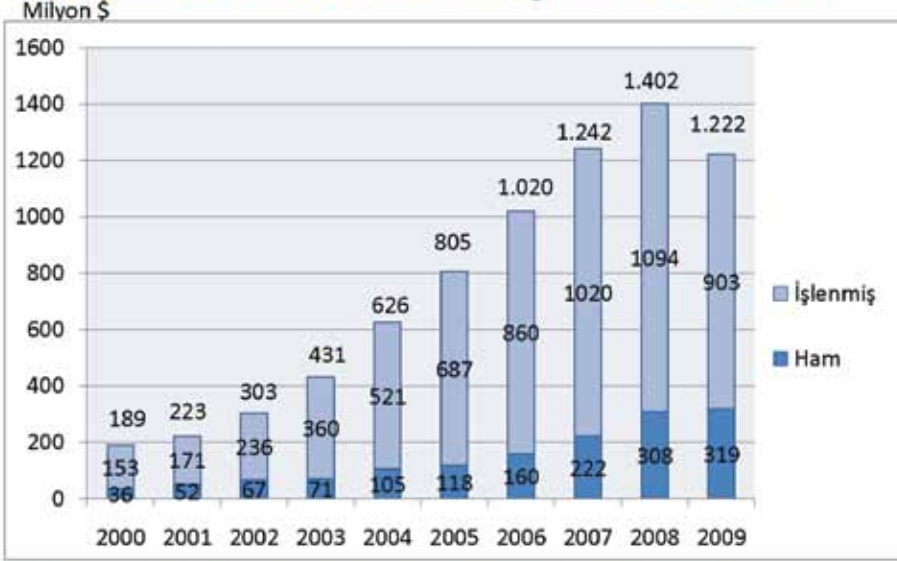
• İhracat

Dünyada ve Türkiye'de mermer kullanımına artan talep, sektörü cazip bir yatırım alanı haline getirmektedir. Mermer kullanımı ve görünümü ve fiziksel dayanıklılığı açısından özellikle inşaat sektörü için vazgeçilmez bir üründür. Aynı zamanda yüksek refah düzeyinin de bir göstergesi olan mermere ilgi bu sebepten dolayı gelişmiş ülkelerden gelmektedir. Gelişmiş ülkeler yüksek gelir düzeylerinin dışında doğal kaynaklarını etkin biçimde kullanmalarından dolayı bu tip ülkelerin dünya mermer üretiminde ve tüketiminde payları yüksek oranda seyretmektedir

Ülkemizin yurtdışına ihracat tutarı, ülkeler bazında dağılımı, mamül gruplarına göre dağılımı ve yarı işlenmiş ve işlenmiş mermer ve traverten ihracatımızın ülkelere göre dağılımını gösteren tablolar aşağıdadır:

Tablo 11.

YILLARA GÖRE DOĞAL TAŞ İHRACATIMIZ

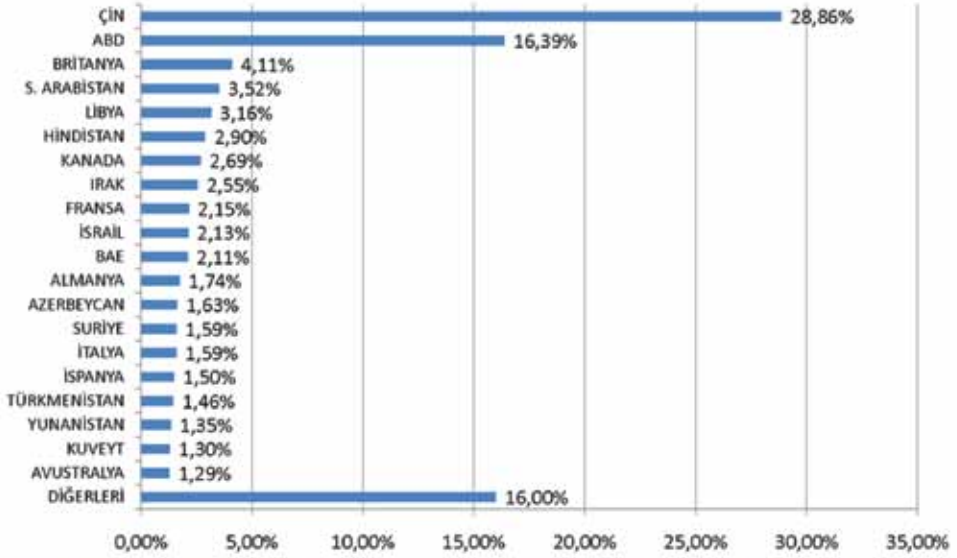

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2000-2009 yılları arasındaki “Ham ve İşlenmiş” doğal taş ihracatımızı gösteren yukarıdaki grafiğe bakıldığında; 2000-2008 yılları arasında toplam ihracatın 189 milyon \$’dan 1.402 milyon \$’a yükselerek %700 civarında arttığı gözlenmiştir. 2009 yılında dünyadaki değişime benzer şekilde bir düşüş görülmüş ve 1.222 milyon \$’a düşmüştür. Son 10 yıldaki trende bakıldığında özellikle her sene işlenmiş doğal taş ihracat değerimizin ham doğal taş ihracatımızdan fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 12.

2009 DOĞAL TAŞ İHRACATIMIZIN ÜLKELER BAZINDA DAĞILIMI

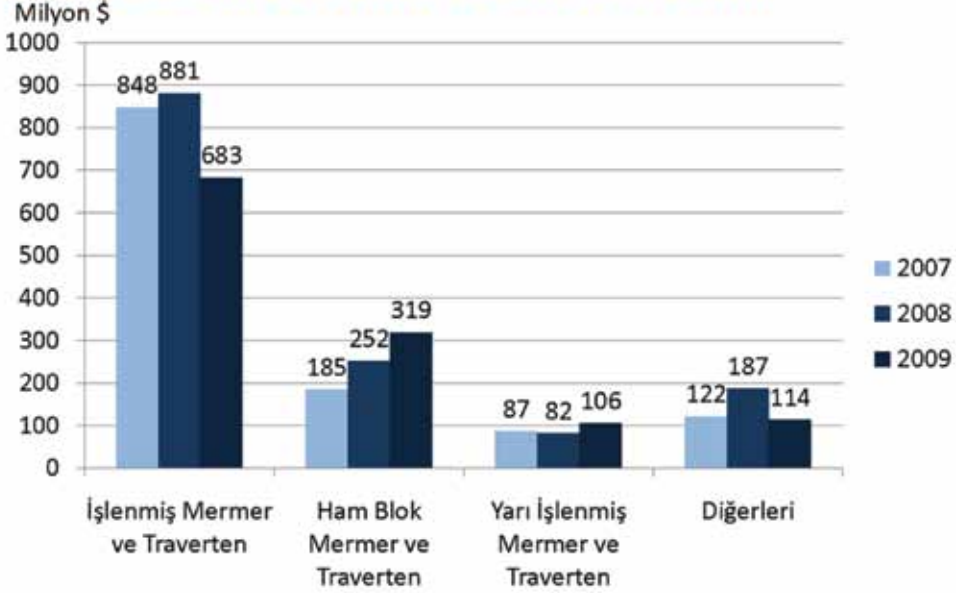
İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılında gerçekleştirdiğimiz doğal taş ihracatı incelendiğinde %28,86'sının Çin'e, %16,39'unun ise ABD'ye yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu değerlerle Çin, ihracat yaptığımız ülkeler içerisinde ilk sırada yer alırken; ABD ise 2. sırayı almıştır. Bu ülkelerin ardından ise Britanya, Suudi Arabistan, Libya ve Hindistan gelmektedir.

Tablo 13.

2007-2009 DOĞAL TAŞ İHRACATIMIZIN MAMÜL GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

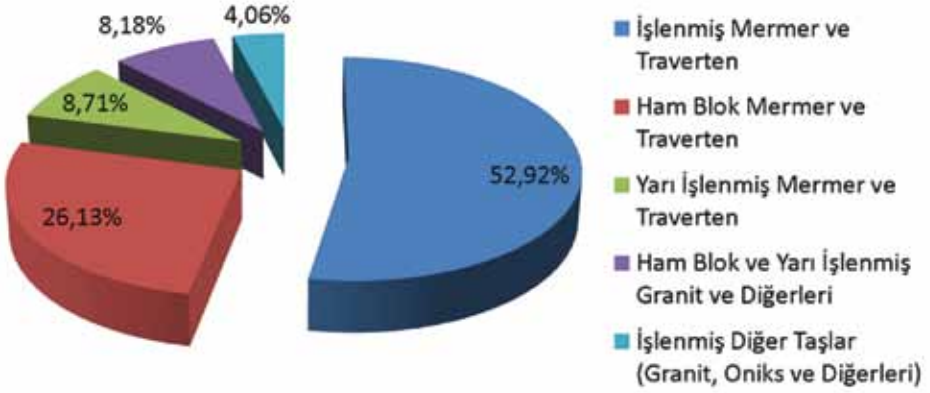

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2007-2009 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz doğal taş ihracatının mamül gruplarına göre dağılımına baktığımızda; üç yılda da payın büyük bölümünü “işlenmiş Mermer ve Traverten”in aldığını görmekteyiz. İşlenmiş mermer ve traverten mamül grubunu sırasıyla ham blok mermer ve traverten ve yarı işlenmiş mermer ve traverten takip etmektedir. 2007 yılında 848 milyon \$ olan işlenmiş mermer ve traverten ihracat değeri 2008 yılında yükselerek 881 milyon \$ olmuş ancak 2009 yılında düşüş yaşayarak 683 milyon \$’a gerilemiştir. Ham blok mermer ve travertende 2009 yılında yaşanan artışa rağmen işlenmiş mermer ve traverten, 2009 yılında yaşamış olduğu düşüşe rağmen yine de ilk sırada yer almıştır.

Tablo 14.

2009 DOĞAL TAŞ İHRACATIMIZIN MAMÜL GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

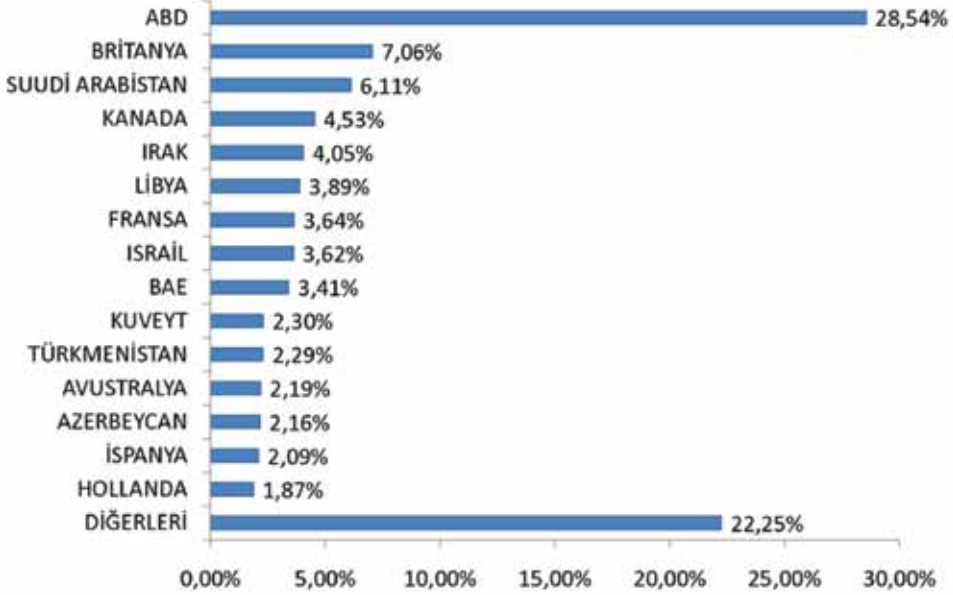

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

2009 yılı doğal taş ihracatımızın mamül gruplarına göre dağılımına baktığımızda dünyadaki trende paralel bir durum burada da görülmektedir. %52,92 oranıyla pastanın en büyük payını ülkemizde de işlenmiş mermer ve traverten alırken 2. sırada %26,13 oranıyla ham blok mermer ve traverten yer almaktadır.

Tablo 15.

2009 İŞLENMİŞ MERMER VE TRAVERTEN İHRACATIMIZIN ÜLKELER BAZINDA DAĞILIMI

İMMİB Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması Ekim 2010 ©

Ülkemiz ihracatının en büyük payına sahip olan işlenmiş mermer ve traverten ihracatının ülkeler bazındaki dağılımına baktığımızda; ABD %28,54'lük oranla ilk sırada yer almaktayken, ABD'yi %7,06 oranı ile Britanya takip etmektedir. Ayrıca, Suudi Arabistan, Kanada, Irak gibi ülkeler de işlenmiş mermer ve traverten ihracatının ABD ve Britanya'dan yoğun yapıldığı ülkeler olarak göze çarpmaktadır.

4. ELAZIĞ'DA MERMER SEKTÖRÜ:

4.1. Rezervler

Mermer TRB1 Bölgesi içerisinde bulunan Elazığ için önemli bir kalkınma unsurudur. Milli düzeyde ülke kalkınması için önemli yere sahip olan maden ve mermer sektörü, yerel düzeyde de Elazığ için ilin diğer sektörlerdeki durumu düşünüldüğünde daha da öncelikli hale gelmektedir. İlin mermer konusundaki potansiyeli azımsanmayacak seviyededir. Bunda hem rezerv hem de çeşit bakımından Elazığ'ı ön plana çıkaran doğal taş mermer türlerinin etkisi vardır. Elazığ Türkiye mermer rezervlerinin %8'ine sahiptir. Bu büyük bir mermer ihracatçısı olan Türkiye içerisinde önemli bir rezerv oranıdır. Rezerv miktarının yanı sıra Elazığ, dünya çapında üne sahip olan ve dünya literatüründe Rosso Levanto olarak bilinen Elazığ Vişne isimli renkli mermer türüne sahiptir ki bu doğal taş Elazığ'ı hem Türkiye içerisinde hem de dünya çapında mermer konusunda hatırı sayılır bir yere taşıma potansiyelini sunmaktadır. Elazığ'da üretimi yapılan başlıca mermer türleri şu şekildedir. Bu mermer türlerinin sektör içerisindeki yerinden ve karşılaştıkları problemlerden raporun muhtelif verlerinde ayrıca bahsedilecektir.

- **Elazığ Vişne:**

Elazığ için mermer sektörünün ana unsuru Elazığ Vişne taşıdır. Elazığ'ın Alacakaya İlçesi civarında yataklara sahip olan bu mermer türü, Türkiye'de üretilen ilk renkli mermer türlerinden birisi olması ve dünyada da şu an itibari ile sadece Elazığ'da üretiliyor olması hasebiyle, Elazığ'ın kalkınmasında önemli bir potansiyele sahiptir. Yıllar önce tüm dünyada İtalyan taşı olarak tanınan ve dünya mermer literatüründe Rosso Levanto olarak adlandırılan bu doğaltaş türü, Elazığ'daki rezervlerin tespiti ve İtalya'daki rezervlerin tükenmesiyle beraber tüm dünyada Elazığ taşı olarak tanınmaya ve bilinmeye başlamıştır. Elazığ, sektör içerisinde bu taş ile ilgilenen üreticilerin büyük ilgi gösterdikleri bir merkez olmuştur. Elazığ'ın Türkiye çapında mermer sektöründe önemli bir yere sahip olması büyük oranda Elazığ Vişne mermeri sebebiyledir. Zaten diğer doğal taş çeşitlerine göre daha az olan renkli taşlardan olan Elazığ Vişnenin, dünya pazarındaki yeri ve önemi de dikkate alındığı zaman, Elazığ için ne kadar önemli bir doğal kaynak olduğu anlaşılmaktadır.

- **Sarı Traverten:**

Traverten türü mermer türleri ülkemizde sıkça rastlanan mermer türlerindendir. Elazığ sınırları içerisinde de çeşitli traverten türleri mevcuttur. Kendi özelliğine istinaden, kalite ve ticari değerini belirlemede kriter olan bazı hususlar dikkate alındığında, Elazığ'da üretimi yapılan Sarı Traverten hem Türkiye'de çok fazla yerde bulunan bir tür olmaması hem de taşıdığı özellikler (renk, su yolları yapısı, blok yapısı vb.) sebebiyle Elazığ için ekonomik potansiyele sahip bir diğer mermer türüdür. Hem Türkiye'de hem de Elazığ'da üretimi sadece birkaç mermer ocağı tarafından gerçekleştirilen Sarı Traverten ileride değinilecek olan sorunlara etkili çözümler bulunabilirse Elazığ için daha verimli bir doğal kaynak olacaktır.

- **Elazığ Sunta:**

Yapısı itibari ile suntayı andırdığı için bu şekilde isimlendirilen bu mermer türü yine Elazığ'da üretimi yapılan bir başka mermer türüdür. Son yıllarda özellikle homojen yapısı nedeniyle dünya çapında ilgi gören bir çeşit olan Elazığ Sunta da Elazığ için önemli bir potansiyel olma özelliği göstermektedir. Elazığ Suntaya yönelen ilgi bu taşın fiyatlarının da yükselmesi sonucunu doğurmaktadır.

- **Onyx:**

Kullanım alanlarının genelde lüks mekanlar olması ve üretiminin de sınırlı ve zor şartlarda yapılıyor olması bu mermer türünü çok rağbet gören ve yüksek fiyatlardan alıcı bulan bir mermer türü yapmaktadır. İlimizde bulunan onix mermer rezervlerinin yanı sıra il dışında ocak üretimi gerçekleştirip işleme ve pazarlama faaliyetlerini Elazığ'da gerçekleştiren Elazığ firmaları da ile katma değer sunmaktadır. Onix mermeri hem fiyatı hem de az bulunurluğu sebepleriyle Elazığ için önemli bir potansiyele sahiptir.

Yukarıda sıralanan mermer türleri hali hazırda Elazığ için aktif öneme sahip ve ileride de Elazığ'ın kalkınmasında etkili olabilecek mermer türleridir. Elazığ'da üretimi yapılan mermer türleri bunlarla sınırlı değildir. Petrol Yeşili, Siyah İnci, Hazar Pembe, Açık Traverten, Bej mermer gibi türler de mevcuttur.

4.2. Elazığ İçin Mermer Sektörünün SWOT Analizi:

Aşağıda taranan literatur ve yapılan paydaş görüşmeleri neticesinde Elazığ mermer sektörüne ait bir SWOT analizi sunulmuştur.

4.2.1 Güçlü Yönler

- Sektörle ilgili bilgilenme sürecinde ilgili kurum ve kuruluşların koordine bir biçimde çalışıyor olması
- Teknolojik alt yapının iyi olması
- Yurtiçi ve yurt dışı fuarlara katılım sağlanması
- Müşteriye ürün çeşitliliği sunulabilmesi

4.2.2 Zayıf Yönleri

- Tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması
- İşletmelerde fonksiyonel birimlerin olmaması
- Rekabet kaynaklı günü birlik fiyat politikaları izlenmesi
- Sektördeki firmalar arasında işbirliğinin olmaması
- Sektörel eğitimin yapılmaması
- Kurumsallaşma eksiklikleri
- AR-GE faaliyetlerinde yetersiz olunması
- Kalifiye ve ara elaman bulunmada sorunlar yaşanıyor olması
- Katma değerli ürünler üretilmemesi

4.2.3 Fırsatlar

- İlin doğu ve batı arasında kavşak olması
- Demiryolunun OSB'den geçip Mersin limanına kadar uzaması
- Türkiye'deki mermer rezervlerinin %8'inin Elazığ'da olması (Dünya'daki mermer rezervlerinin % 40'ı Türkiye'dedir.)
- Yerli makine üretiminin Elazığ'da olması
- Mermercilerin OSB'de yoğunlukta olması
- Ticaret ve Sanayi Odasının mermercilikle ilgili bir çok faaliyetinin olması

- İlde mermercilikle ilgili Meslek Yüksek Okulu ve Meslek Lisesinin olması
- Hammaddeye yakın olunması
- Mermerciliğin Elazığ'da kalkınmada öncü sektör olması
- Ortadoğu pazarına yakın olması
- Firmaların proje yapmada yetkin olmaları
- KOSGEB Hizmet Merkezinin ilde bulunması
- Fırat Kalkınma Ajansı'nın kurulmuş olması
- Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca desteklenen bir projenin sektöre özellikle ihracat konusunda fayda getirecek olması

4.2.4 Tehditler

- İlin deprem kuşağında olması
- Sermaye yetersizliği ve risk sermeye yönetim biriminin olmaması
- Fırat Üniversite'sinde Maden Mühendisliği bölümünün bulunmaması
- Gümrük biriminin ilde mevcut olmaması
- Mermer rezervleri ile ilgili çalışmaların yıllardır yenilenmemiş olması
- Karayollarında tonaj kısıtlamasının olması
- Limanda zamanında yükleme olmaması sebebiyle ek depo maliyetlerinin ortaya çıkması
- Organize Sanayi Bölgesinde sanayi alt yapı eksikliklerinin olması
- Türkiye'de granit kullanımının mermere tercih edilmesi ve granitin Çin'den daha ucuz temini
- Çin piyasasına göre işçilik maliyetinin yüksek olması
- Çin'in moloz ve takozu değerlendirme noktasındaki becerisi
- Fiyat birliğinin sağlanmaması

4.3. Mermer Sektörünün Elazığ İçin Önemi ve Mermer İhracatı:

Elazığ'ın mermer konusundaki potansiyeli ve diğer ticari sektörlerin ilin kalkınmasında yeri düşünüldüğünde, mermer sektörünün Elazığ için önemli bir fırsat olduğu görülecektir. İl, hem bünyesinde barındırdığı mermer türleriyle hem de mevcut rezerv potansiyeli ile doğru hamleler yapıldığı takdirde, mermer sektörünün desteğiyle ciddi bir kalkınma potansiyeline sahiptir. Bölgede mermerciliğe başlayan ilk illerden olan Elazığ bu durumunu zaman içerisinde avantaja çevirememiştir. Bunda etkili olan sebepler rapor boyunca irdelenmeye çalışılacaktır. Örneğin komşu şehir olan Diyarbakır mermer üretimine Elazığ'dan daha sonra başlamasına karşın şu an itibari ile Elazığ'dan daha ileri seviyede olduğu söylenebilir. Bunun temelde iki nedeni vardır; Diyarbakır'da

ıkan mermerlerin piyasadaki sürümü daha fazla olan bej türü mermerler olmaları ve bölgede iş gören firmaların ticari olarak daha profesyonel ve birlik içerisinde davranabilmeleridir. Elazığ ileride değinilecek olan sektörel sorunlarını aşabilme yoluna girse, Diyarbakır gibi mermer konusunda hızlı bir atılım gerçekleştirecek potansiyele sahiptir.

lkeye sağladığı döviz girdisi, ara malı kullanmadığı için, direkt olarak girdi sayılan mermer sektöründe, ihracat çok büyük öneme sahiptir. Dünyanın en büyük mermer ihracatçıları arasında yer alan Türkiye bu durumunu Elazığ gibi mermer konusunda önemli illerin ihracat potansiyellerini artırmasıyla daha da güçlendirecektir. Dolayısı ile hem Elazığ'da kalkınmanın hızlanması hem de ülke kalkınmasına katkıda bulunulması amaçlarıyla Elazığ'ın ihracat olanakların geliştirilmelidir. İldeki mermer sektörü de ihracat rakamlarını artırabilecek nadir sektörlerden bir tanesidir. Mevcut pazarın büyütülmesi Elazığ için ihracat potansiyelini artıracak ve istenen yerel ve milli hedeflere ulaşılmasını sağlayacaktır. Bu konuda atılması gereken adımlara ilişkin önerilere, raporun ilerleyen bölümlerinde yer verilecektir.

4.4. Elazığ ve Türkiye Geneline Mermer Sektörünün Başlıca Sorunları:

4.4.1. Mevzuat ile İlgili Sorunlar

Ülkemizdeki madencilik faaliyetleri, 1985 yılında yürürlüğe giren 3213 Sayılı Maden Kanunu kapsamında yürütülürken; Madencilik sektörüne yatırımları yönlendirmek, sektörün ekonomimize olan katkısını arttırmak ve sektörde karşılaşılan sorunları gidermek ve yasal birlikteliği sağlamak amacıyla, sektörde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile ortak çalışmanın ürünü olarak 05.06.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5177 Kanun ile değişiklik gerçekleştirilmiştir. Son olarak 23 Haziran 2010 tarih ve 27621 sayılı Resm Gazete'de yayımlanan 5995 no'lu, "Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yeni düzenlemelere gidilmiştir.

Maden mevzuatının son yıllarda sürekli iptaller ve yeni düzenlemelerle daha karmaşık hale gelmesi, Uygulama ve İzin Yönetmelikleri'ndeki son durumlar doğal taş madenciliğini oldukça olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle madencilik mevzuatının sadeleştirilmesi ve tüm madencilik faaliyetleri için tek kanun ve buna bağlı alt mevzuatın oluşturulması gerekmektedir. Doğal yeraltı kaynaklarının tümünün Maden Kanunu kapsamında tek kanunla yönetilmesi ve dağınıklığa son verilmesi gerekmektedir.

Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği tasarısına göre arama dönemleri boyunca MİGEM, kanun gereği, maden arama ruhsatı talep edenlerden mali yeterliliği olup olmadığını, mali yeterliliği olsa bile arama dönemine ilişkin yatırım harcamalarının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini sorgulamaktadır. Doğal taş sektöründe arama grubunda mali yeterlilik ölçütünde hangi kriterlerin aranacağı ve her arama dönemi için arama yatırım faaliyetlerinde minimum olarak hangi şartların istenmesi gerektiğinin sektör görüşleri alınarak belirlenmesinde yarar görülmektedir. Ruhsat harçları ve ocaklardan alınan devlet haklarının (binde 4) artmış olması işletme kurulumunu zorlaştırmaktadır. Bu da doğal kaynağın ticari değere dönüşmeden atıl halde kalması sonucunu doğurmaktadır.

Rezervlerin tamamı çeşitli sebeplerle kullanılamamaktadır. Bir kısmı yukarıda bahsedilen ruhsat harçları ve devlet hakları gibi sebeplerle, bir kısmı ise güvenlik sorunları, ulaşımın çok güç olması gibi sebeplerle ticari değere dönüşmemektedir. "Madencilik-çevre ilişkisi dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de sorunlarla doludur. Henüz yeni sayılan çevre mevzuatının Türkiye'de Madencilik'in gelişmesini olumsuz yönde etkilediği şikâyetleri yaygındır. Buna ek olarak, çevre değerlerinin çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanılarak Madencilik'e karşı kamuoyu baskısı oluşturulması Sektöre çok büyük zararlar vermektedir. En önemli hammadde kaynağı üreticisi olan Madencilik, çevreyi kirleten bir faaliyet olarak algılanır hale gelmiştir. Başta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olmak üzere, ilgili tüm kamu kurumları ve özel kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler yaygın ve etkili bir işbirliği içinde kamuoyunu genelde Madencilik, özelde doğal taş madencilik hakkında doğru bilgilendirmeye yönelik bir yapılanma gerçekleştirmelidirler.

Zaman zaman olası risk varsayımı ve "kamu yararı yoktur" gerekçesi ile Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ÇED olumlu görüşü sunulmuş ve işletme projesine uygun olarak çalışan madenlerin kapatıldığı görülmektedir. Bu madenlerin kapatılması yerine, işletmecinin eksiklerini gidermesi ve olumsuz çevresel etkileri gidermeye yönelik önlemleri alması konusunda uyarılmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun için idari ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir" (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

4.4.2. Lojistik ve Nakliye Sorunları

- **Karayolu:**

İhraç edilecek bloklar büyük ebatlı bloklar olduğundan ve müşteriler büyük ebat istediğinden nakliye tonaj ayarlaması yapılamamaktadır. Karayolları Genel Müdürlüğü

tarafından araçlara (6 lastikli Yarı Römork) verilen maksimum tonaj 25.500 kg'dır. 10 Lastikli Ağır Yük Yarı Römorkunun taşıyabileceği yük miktarı 37.500 kg olmasına karşın bu tonaj kapasitesini kabul edilmemekte ve diğer römorklarla aynı sınıfta değerlendirilmektedir. En az taşıma mesafesi 150 km ve dönüşte hiçbir yük almadan giden bu araçlar hem karayollarında gereksiz bir yoğunluğa neden olmakta hem de normalinden iki kat daha fazla akaryakıt ve zaman harcamaktadırlar. (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

- **Limanlar:**

Liman yükleme kapasitelerinin yeni yatırımlarla büyütülmesi, liman yükleme ücretlerinde indirimle gidilmesi, ücretlerde ve liman hizmetlerinde yeknesaklığın sağlanması, limanların konteyner ile yüklemeye imkân verecek şekilde revizyonunun yapılması öncelikle ele alınması gereken önlemlerdir. Liman yüklemelerinde uygulanan tarifeler, mermer gibi yükte ağır ürünler için yükleme maliyetlerini önemli ölçüde arttırmaktadır. Blok mermer ihracatı esnasında, özellikle konteynıra yükleme yapılması aşamasında, limanlardaki forklift, vinç ve yüklemede kullanılacak diğer araçların yetersiz olması, zaman kaybına neden olmaktadır. Ayrıca, ihracat yapılan limanlardaki hizmetlerde farklı fiyatlar uygulanmaktadır. (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

- **Demiryolu:**

Devlet Demiryolları İşletmesi'nde uygulanan mesai uygulaması ve yeterince tren çalıştırılmaması yüklemelerde gecikmelere neden olmaktadır ve bu da firmalara demoraj cezası olarak yansımaktadır.

4.4.3. Finansal Sorunlar

Madencilik sektörü, büyük sermaye isteyen, genelde arama faaliyetlerinde riski yüksek, yatırımının geri ödeme süresi uzun olan bir sektör olduğu için finansmanda zorluklar yaşamaktadır. Ayrıca, işletme sermayesi eksikliği bir başka problemdir. Yatırım yapılırken bilinçsizce davranılmakta, masrafların yatırımlarla sınırlı kalacağı düşünülmekte, personel gideri, pazarlama, nakliye gibi işletme sermayesi gerektiren kalemler göz ardı edilmektedir.

Bir diğer sorun ise; maden sektöründe faaliyet gösteren firmaların kredi taleplerine teminat olarak maden ocak ve saha ruhsatlarını gayrimenkul gibi gösterilme ve kredileri bu ruhsatlara binaen kullanma yönündeki isteklerinin cevapsız kalmasıdır.

4.4.4. Maliyetler İle İlgili Sorunlar

Özel olarak Elazığ için, genel olarak da tüm Türkiye mermercilik sektörünün temel problemleri arasında yüksek fiyatlı mazot, elektrik ve işçilik maliyetleri gelmektedir. Mazot, mermerin hem üretim aşamasında iş makinelerince hem de nakliye aşamasında nakliye araçlarınca tüketilmek zorunda olduğu için, ülkemizin malum şartları içerisinde, mazot fiyatlarının yüksek olması doğrudan

Üretim maliyetlerine yansımakta ve ilimizin en yakın limana olan 600km’lik uzaklığı da dikkate alındığında, ilimizdeki şirketlere bir dezavantaj oluşturmaktadır. Bu konuda mermer sektörüne devlet tarafından sağlanacak bir “mazot teşviki” sadece ilimiz açısından değil genel olarak mermer sektörü açısından çok elzem ve hayatidir. Mazot alanında sağlanacak teşvikler üretim maliyetlerini ciddi oranda düşürebileceği için hem özelde ilimizdeki mermer firmalarının, genelde de Türk mermer sektörünün rekabet kabiliyetini artıracaktır.

Teşvikler, Akaryakıt Giderleri ve KDV iadelerinin hızlandırılması gibi sorunlarda bazı önlemlerin alınması gerekmektedir. Ocakların fabrikaya uzak olması mazot tüketimini arttırmaktadır. Firmaların çoğu zaman çift nakliye ödüyor olmaları, ocak-fabrika ve fabrika-liman arası, yüksek fiyatlı mazot nedeniyle masrafların çokça yükselmesine sebep olmaktadır. Ayrıca, ocak maliyetleri de mazot ve elektrik gibi maliyetlerin yüksek oluşundan ötürü çok yüksektir. Kısacası elektrik enerjisi, lojistik, mazot, petrol gibi girdi değerlerinin yüksek olması firmaların kar marjlarını ciddi derecede düşürmektedir.

Bir diğer sorun ise; ağır vergi yüküdür. Brüt karın yarısından fazlası doğrudan gelir veya kurumlar vergisi, stopaj, devlet hakkı, KDV, vb. olarak devlete ödenmektedir. Bu da firmalarımız için ciddi bir yük oluşturmaktadır.

Girdi maliyetlerinin ykseklieği ihracat açısından büyük bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, üreticileri ya rekabet şartlarından uzak üretim yapmaya zorlamakta ya da dış kaynaklı ucuz hammaddeye yönelerek ithalatı artırmaktadır. OECD verilerine göre, Türkiye, çalışanın işverene maliyeti içerisindeki istihdam vergilerinin oranı açısından, % 41,0 ile ilk sırada yer almaktadır. Yani istihdamdaki kamu yükü dünya ortalamasının iki katıdır. İstihdam zerindeki vergi ve prim yüklerinin OECD lkeleri seviyesi olan % 18 - % 20 seviyelerine indirilmesi gerekmektedir. Öte yandan, yüksek fiyatlı elektrik de, yine elektrik tüketiminin sektörde üretim yapılabilmesi için üst seviyede olduğu düşünülürse, üretim maliyetlerine olumsuz olarak yansıyan başka bir kalemdir. Bu konuda da mermer sektörünün devlet tarafından teşvik edilmeye ihtiyaı vardır. Türkiye’de sanayicilerimizin kullandığı elektrik fiyatları 18 cent civarında olup, dünya ortalaması olan 4-5 cent civarına indirilmelidir. (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

İşverenlerin maliyetler konusunda yaşadıkları sıkıntı işçi maliyetleri konusunda da baş göstermektedir. Yasal anlamda tüm hakların işçilere verilmesi ve bu maliyetlerin de yüksek oluşu işverenler açısından başka bir sorundur. Özellikle ocak üretimi yapılırken mevsimsel şartlar sebebiyle işçilerden tam yıl faydalanamayan mermer firmaları, işçilerin yasal haklarını ve maaşlarını ise tam yıl karşılamak zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Bu durum da genel maliyetlerin yükselmesine sebep olmaktadır. Bu konuda devletin özellikle alışılamayan aylar için mermer şirketlerine çeşitli

destekler sağlaması çok faydalı olacaktır. Hele hele mermer sektörünün Elazığ'da istihdama sağladığı katkı düşünülürse bu sektörün hak ettiği desteği bulabildiğini söylemek güç görünmektedir.

Ayrıca sektördeki maliyetler (mazot, elektrik ve işçilik) göz önüne alındığında, her üç maliyette de ülkemizin dünyadaki en yüksek maliyetlere sahip ülkeler arasında olduğu görülmektedir.

4.4.5. Fiyatlandırma ve Yeni Pazarlar

Sektörde maliyetler tam olarak hesaplanmadan üretim yapılmaktadır. Bu da doğrudan fiyatlandırma politikasını etkilemektedir. Maliyetlerin çok dikkatlice çıkarılması en doğru fiyatlandırmanın yapılabilmesi için ön şarttır.

Günümüzde, 4 milyar dolara yaklaşan doğal taş ithalatı ile dünya sıralamasında birinci ve % 42 payı ile işlenmiş ürün piyasasının en önemli alıcısı durumunda olan ABD'nin doğal taş pazarının dinamiklerini inşaat, mimari ve renovasyon projelerindeki gelişmeler oluşturmaktadır. Ancak, son birkaç yıldır, yeni binaların yüksek yapım maliyetleri, artan yatırım faizleri, yüksek enerji maliyetleri ve satılamayan konut stoğundaki artış, ABD inşaat piyasasını çok olumsuz etkilemiş ve son olarak 2007'nin yarısından sonra mortgage krizi ile baş gösteren dalgalanmanın ardından küresel krizin de etkisiyle ABD konut piyasası hızla küçülmeye başlamıştır.

ABD pazarındaki gelişmelerin Türk doğal taş sektörünü önemli ölçüde etkileyecek olmasının temel sebebi, hiç kuşkusuz bu ülkenin, Türk doğal taş ürünlerinin ihracatının yapıldığı en büyük pazar olmasıdır. Özellikle, yaşam ortamlarında doğal malzemeleri kullanmaya hız veren ABD'nin travertene olan yoğun ilgisi ve Türk traverteninin gerek çeşitlilik gerek desen bakımından sahip olduğu üstünlük, sektörün bugünkü gelişmeyi sağlamasında önemli bir adım olarak görülmektedir. Diğer yandan, bu dönemde, ABD'ye ihracatımızdaki azalışın sebepleri olarak ABD pazarında travertenin en fazla tercih edildiği güney eyaletlerinde inşaat aktivitelerindeki daralmanın yanı sıra, traverten pazarında yaşanan doyunluk, arz fazlalığı ve uygulanagelen düşük fiyat politikası ve İran ve Peru gibi traverten üreticilerin piyasaya girmiş olmasından kaynaklanmış olduğu görülmektedir. (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

Maden ürünlerinin pazarlanması ve fiyat politikasında yaşanan sorunlar. Firmaların fiyatlandırma politikalarındaki dengesizlikler ve yurtdışı pazarlarda rekabet için aşırı fiyat kırmaları sektörün ihracatını olumsuz etkilemektedir.

Sektörde organize edilen doğal taş fuarlarına katılan yabancı ziyaretçi sayısının yetersiz oluşu da Türkiye'deki doğal taş sektörünün tanıtımı noktasında sorunlara neden olmaktadır.

4.4.5. Fiyatlandırma ve Yeni Pazarlar

Sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından ön koşuldur ve maliyetleri azaltabilecek bir unsur olarak görülmelidir. Madencilik sektörüne gereken önemin verilmeyişi nedeniyle işsizlik ve göç sorunu artmaktadır. (Prof. Dr. Turgay ONARGAN, Mart 2011)

Özellikle ocak açılırken yol, elektrik ve su gibi işletmenin temel ihtiyaçları, mermer ocakların genelde dağlık arazide olduğu düşünülürse, işletmeciler tarafından temin edilmekte ve bu da daha kurulum aşamasında işletmeciye ciddi külfetler getirmektedir. Devletin bu temel gereksinimlerin giderilmesinde en azından eş finansman veya makine ekipman desteği sağlaması yeni rezervlerin kazandırılması için çok faydalı olacaktır.

4.4.7. Zararlı Rekabet:

Mermer sektöründeki temel sorunlardan bir diğeri de fiyat politikasıdır. Fiyatlar hususunda birlik oluşturulamaması, rekabetin maliyet üzerinden yapılması ciddi bir problem olarak sektörün önünde durmaktadır. Özellikle Elazığ Vişne Mermerinde bu durum daha bariz bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Üretici sayısı çok sınırlı olmasına karşın (hâlihazırda 4 firma aktif olarak Elazığ Vişne ocak üretimi yapmaktadır.) fiyat istikrarı sağlanamamaktadır. Bu durum dünyada sadece Elazığ civarında üretimi yapılan (İlk başlarda İtalya'da da üretimi yapılan bu taş dünya mermer piyasasında Rosso Levanto adıyla İtalyan taşı olarak tanınmış fakat daha sonradan Elazığ'daki rezervler tespit edilince ve İtalya'daki rezervler de hemen hemen tükenince artık piyasada Türk menşeli bir mermer türü olarak kabul edilmiştir.) bir taş olan Elazığ Vişne mermerinin dünya piyasalarında daha yüksek fiyatlardan alıcı bulmasına engel olmuştur. Firmalar arasında zarar verici rekabetten en çok etkilenen taşlardan birisi Elazığ Vişne olmuştur. Nadir ve kıymetli bir taş olma özelliğini hem döşemede hem de dekorasyon amaçlı kullanıma uygun olma özelliği ile birleştiren Elazığ Vişne, küçük parçaları bile ticari değere sahip bir taş hükmündedir. Bej, traverten gibi diğer mermer türlerinde genellikle düzgün şekilli bloklar ancak ticari olarak satış potansiyeline sahipken, söz konusu Elazığ Vişne olunca "moloz" diye tabir edilen şekilsiz ve küçük ebatlardaki taşlar bile değer kazanmaktadır. Bu durum bir yönüyle olumlu olmasına karşın hem düzgün blok satışlarını olumsuz etkilemesi hem de, zaten atık malzeme olarak ortaya çıkan, molozların fiyatlandırılma noktasında zaman zaman esnek davranılabilmesi ise moloz satışlarıyla ilgili üzerine daha detaylı düşünülmesi gereken bir konu olduğunu yansıtmaktadır. Elazığ Vişne Moloz Mermer alımlarının hemen hemen hepsini

gerçekleştiren Çinli firmalar, satın aldıkları bu molozlarla, emek yoğun üretim yardımıyla, düzgün bloklardan üretilen mermer plakaları kadar kaliteli olmasa da, plakalar üretebilmekte ve bu plakaların piyasada daha ucuz fiyattan satılması hem blok satışlarını hem de bu şekilde ucuz iş gücü yardımı olmadan bu tarz plakalar üreterek satabilecek konumda olmayan yerli mermer fabrikalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Sadece Elazığ Vişne'de değil Elazığ'da üretilen diğer mermer türlerinde de zararlı rekabetin ve yanlış satış ve fiyat politikalarının olumsuz etkisi görülmektedir. Bu noktada mermer sektöründe iş gören firmaların daha da bilinçli davranması gerekmektedir.

4.4.8. Pazarlama Eksikliği:

Sektörde hissedilen başka bir problem de firmaların pazarlama konusundaki eksiklikleridir. Üretilen ürünlerin pazarlanmasında ciddi sıkıntılar yaşanabilmektedir. Elazığ Vişne dünya çapında üne ve pazara sahip olması nedeniyle pazar konusunda sıkıntı yaşamamaktadır. Ancak bej ve traverten çeşitleri için pazar araştırmaları daha derinlemesine yapılmalıdır.

Pazarlama başlı başına uzmanlık gerektiren bir konudur fakat maalesef ilimizde mermer sektöründe iş gören şirketler tam anlamıyla doğru şekilde pazarlama yapamamaktadırlar. Ürettikleri ürünler için Pazar sorununu çözebilirlerse bu durumda karlılıklarını daha da artırmaları ve şehrin mermer konusundaki potansiyelini daha verimli değerlendirebilmeleri olasıdır.

Mevcut pazarın büyümesi doğrudan firmaların satış oranlarını yükseltecektir. O nedenle mevcut pazarın daha da büyütülerek bu pazardan her firmanın aldığı payı artırmaya çalışmak çok doğru bir hamle olacaktır.

4.4.9. Nitelikli İşgücü Eksikliği:

Kalifiye eleman eksikliği özellikle ilimizin yaşadığı önemli sorunlardan bir başkasıdır. Pazarlama ve ihracat alanında duyulan eleman eksikliğinin yanı sıra gerek mermer ocaklarında gerekse de mermer fabrikalarında nitelikli mühendis ve işçi bulma konusunda da sıkıntılar yaşanmaktadır. Elazığ'ın gerek sosyal anlamda şehir dışından gelecek beyaz yakalı personele hitap etmemesi, gerekse de ilimizde bulunan mermer şirketlerinin büyük kısmının insan kaynakları alanında yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması başta gelen sorunlar arasındadır. Pazarlama ve ihracat elemanı konusunda çekilen sıkıntılara ek olarak yetiştirilen elemanların da elde tutulamaması bu konudaki eksikliğe negatif anlamda katkıda bulunmaktadır. Ocak üretiminde çalışan işçilerin nitelikli olmayışları mermer üretiminin henüz başlangıç noktasında istenen verimlilikte üretim yapılamamasına neden olmaktadır. Mermer yan sektörlerinin gelişmemesinde de nitelikli eleman

eksikliğinin etkisi büyüktür. Mesela mermer uygulama ve döşemeleri konusunda bir yan sektörün gelişmemesi nitelikli eleman eksikliği ile yüksek korelasyonludur.

Pazarlama ve satış konusunda yaşanan nitelikli eleman sıkıntısı ve yabancı dil problemi şirketlerin yurtdışına açılmalarında bir engel teşkil etmektedir ve şirketlerin satış potansiyellerini olumsuz yönde etkilemektedir. Üretim aşamasında çekilen nitelikli eleman sıkıntısı ise istenen kalitede üretim yapılamaması ve mevcut imkanların en verimli şekilde değerlendirilememesi sonuçlarını doğurmaktadır. Birbirlerine sıkı şekilde bağlı olan bu sıkıntılar sektörün personel bakımından sıkıntılarının kaynağını oluşturmaktadır.

Yine şirketlerin insan kaynakları yönetimi anlamında yetersiz kalması hem nitelikli eleman teminini hem de nitelikli elemanı elde tutabilmeyi güçleştirmektedir. Ayrıca, ocaklarda körelme problemi yaşanabilmektedir. Doğru ocak işletmeciliği yapılamadığı durumlarda doğal kaynakların verimsiz kullanımı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunun önüne geçmek ancak bilinçli ve modern tekniklerle ocak işletmeciliği yapabilmekle mümkündür. Bu bilincin de ocak personeline kazandırılması gereklidir.

Bütün bunların yanı sıra, nitelikli elemanın ücretlendirilmesi konusunda da eksiklikler vardır. Verilen rakamlar Elazığ şartlarında yüksek ama İstanbul, Ankara gibi büyük şehir şartlarında düşük olabilmektedir. Nitelikli elemanları cezbedebilmek için orta yolun bulunması gerekmektedir

4.4.10. Diğer Sorunlar:

Elazığ'da mermer sektöründe yaşanan diğer bazı sorunlar başlıklar halinde şu şekildedir:

- Üretim kalitesi açısından mermer konusunda oturmuş bir standardın olmaması hem ilimizdeki hem de tüm Türkiye'deki mermer üreticilerinin aleyhinedir. Dünyadaki rakiplerimizle daha etkin mücadele edebilmemizin yolu dünya standartlarında üretim yapabilmemizdir. İlimizde maalesef yerleşmiş olan bir Mermercilik Kültürü yoktur. Bu eksiklik, uygulama işleri, mermer üretim sarf malzemeleri gibi mermer yan sektörlerinin gelişmemesine de neden olmaktadır.
- Özellikle ocak işletmeciliğinde yerel sorunlarla da karşılanmaktadır. Ocak kurulum ve işletme aşamasında bölgede yaşayan insanlarla çeşitli problemler yaşanmaktadır. Ocakların bir kısmı Elazığ dışında olduğu için ister istemez diğer bölgeler ile de o bölgelere özel farklı sorunlar ortaya çıkmaktadır.

- Fabrika üretim aşamasında verimsizliğin önüne geçilmesi gerekmektedir. Fire olarak kullanılmaz hale gelen her taş kaybedilen bir doğal kaynaktır.
- Özellikle Elazığ taşlarında kil ve çatlak oranının çok yüksek olması başka bir problemdir. Satış ihtimali en üst seviyede blok üretimi yapabilmek için bu kil ve çatlak durumlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu noktada ocak personelinin tecrübeli ve bilinçli olması gerekmektedir.
- Aile şirketi kavramı çok etkin ve baskın bir yapıda tezahür etmektedir. Bu durum şirketlerin profesyonelleşmelerine engel teşkil etmekle beraber yerel koşullar tam olarak anlaşılabilir ve bu aile şirket yapıları kendi iç dinamikleriyle doğru şekilde kanalize edilebilirse o zaman profesyonelleşememenin dezavantajları minimize edilmiş olabilecektir.
- İhracat prosedürü takibi konusunda da bazı sorunlar yaşanmaktadır. Gerek ihracat işlemleri gerekse de ihracat teşviklerinin prosedürlerinin takibinde de zorluklarla karşılaşmaktadır.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, denetlenecek iş yeri sayısı ve mevcut denetim eleman sayısı ve niteliği dikkate alındığında denetim elemanı görevi ifa edenlerin yeterli sektörel tecrübeye sahip olmadıkları görülmektedir.

4.5. Elazığ'da ve Türkiye'de Mermer Sektörünün Sorunlarını Çözmek İçin Atılabilecek Adımlar

Elazığ'da mermer sektörünün karşılaştığı temel problemlere bir önceki bölümde değinilmeye çalışıldı. Yapılan ikili görüşmelerin ve sektörün genel durumunun değerlendirilmesinden sonra aşağıda maddeler halinde önerilen adımların sektörde gelişme sağlayacağı düşünülmektedir.

- İlde Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ) gerekliliği son derece aşikardır. Daha önceden denenmiş ancak çeşitli sebeplerle başarıya ulaşamamış olan SDŞ'nin yeniden hayata geçirilmesi, sektörde fiyat istikrarından pazarlama eksikliğine, nitelikli eleman temininden daha verimli üretim yapılabilmesine kadar pek çok soruna çözümler sunabilecektir. Sektörel Dış Ticaret Şirketi kurulması kümelenmeye katkıda bulunacak bir hamle olacaktır. SDŞ'nin tekrar kurulması mermerin pazarlanması ve yeni pazarların oluşturulması alanlarında da çok faydalı olacaktır. Ayrıca SDŞ Elazığ taşlarının daha etkin pazarlanmasını sağlayabilecek ve dolayısı ile mevcut pazarın büyümesine yardımcı olabilecek bir oluşum olacaktır.
- "Kümelenme" çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir. Bu konuda Elazığ'daki mermer firmalarının da ciddi bir beklentisi vardır.

- Elazığ için önemli fırsatlara vesile olabilecek Fuar Alanı tahsisinin mutlaka yapılması gerekmektedir. Bu konuda Elazığ'daki yerel yönetimlere, sektör temsilcilerine ve diğer aktörlere önemli görevler düşmektedir.
- İhracat prosedürleri ile ilgili sorunu çözebilmek; nitelikli eleman temini veya yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu noktada Fırat Üniversitesi Dış Ticaret Bölümü'nden destek istemek şirketlerin daha rahat işlem takibi yapabilmelerine olanak sağlayacaktır.
- Elazığ'da düzenlenecek bir Yapı Fuarı'nın şehre ve bölgeye her anlamda katkısı olacaktır. Bu tür faaliyetler şehrin kalkınmasına yardımcı olacaktır. Yapı Fuarı bünyesinde mermer, inşaat, mobilya ve ilgili sektörlerin kapsanması düzenlenecek sadece mermer kapsamlı bir fuardan daha etkili olabilecektir.
- Mermer yan sektörleri ile beraber, inşaat, yapı, mobilya, nakliye ve hizmet sektörlerinin de gelişmesi ilin kalkınmasını hızlandıracak ve istenen düzeye gelmesini sağlayacaktır.
- Elazığ'ın mermer konusunda bir cazibe merkezi olması gerekmektedir. Elazığ Vişne gibi lokomotif bir mermer türüne sahip olması Elazığ'ı bu konuda şanslı yapmaktadır. Bununla ilgili olarak gerekirse profesyonel tanıtım ajanslarıyla çalışılıp "Elazığ eşittir mermer" imajının başta yurt çapında sonrasında da dünya çapında sağlanması gerekmektedir. Elazığ'ı mermer ile anılacak duruma getirmek için ulusal çapta bir çalışma yapılabilir.
- Mermer firmaları bir araya getirilerek bir "Sektör Platformu" kurulması sağlanmalıdır. Bu platform, mermer sektörünün genel sorunlarının tartışıldığı ve sağlanmasında zorluk çekilen mermer firmaları arasındaki birliğin etkili bir ortam olabilir.
- Sektör içerisinde birlik ve ortak hareket zemini kazandırmak gibi önemli görevleri üstlenmesi gereken derneklerin daha aktif şekilde sektörün sevk idaresinde paydaşlar ile eşgüdümlü olarak çalışması daha faydalı olacaktır.
- EMMAD ile diğer paydaşlar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi hem Sektörel Platform kurulabilmesi hem de mermerle ilgili atılacak diğer adımlarda faydalı olacaktır. Derneğin sektörün sorunlarını tespit ve bu sorunlara çözüm önerme noktasında daha aktif hale gelmesi için gayret gösterilmesi gerekmektedir. Sivil Toplum Kuruluşlarının kamuoyu oluşturma ve yönlendirme konularındaki kabiliyetlerini, sektörün sorunlarının daha üst platformlara taşınabilmesi ve ülkemizdeki diğer benzer derneklerle ortak hareket ederek makro çapta bir etki yapabilmesi doğrultusunda kullanabilmek Dernekten çok verimli bir faydalanma sağlayacaktır.
- Elazığ Vişne açısından molozların ticari değere dönüşmesi çok önemli bir avantajdır. (Bu konuda dikkatli davranılmaması halinde ortaya çıkabilecek sorunlardan daha önce bahsedilmişti.) Ancak diğer mermer türleri için molozların ticari değere dönüştürülebilmesi

bu kadar kolay olmamaktadır. Bu tür taşlarda molozlar ya fabrikada üretime katılarak ya da daha ekonomik üretim sağlanabilmesi açısından ocakta kesilmiş malzemeye dönüştürülerek değerlendirilebilirler. Ocakta kurulacak olan kesiciler yardımıyla molozların fabrikaya taşıma maliyeti olmadan, ara ürüne dönüştürülmesi ile, hem molozların değerlendirilmesi hem de nakliye tasarrufu sağlanmış olacaktır. Bu konuda firmalar teşvik edilip ocaklara koyulacak kesicilere destek sağlanması ocaklardaki atıl malzemenin ticari değere dönüşmesine yardımcı olacaktır.

- Daha önce OSB bünyesinde bulunan Mermercilik Okulu şu an için faaliyette değildir. Mermerin önemli yan sektörlerinden birisi olan süs eşyası üretiminin, bu okul atölyelerinde yeniden yapılması ve pazarlanması ilimize artı değer sağlayabilecek bir faaliyet alanı olacaktır.
- Mermer alanında inovasyon çalışmalarının artırılması gereklidir. Ocak üretiminde daha verimli blok üretimi için, fabrika üretiminde daha az fireli üretim için ve mermer yan sektör üretimlerinde de mermerden azami seviyede faydalanabilmek için inovasyon ve Ar-Ge çalışmalarına önem verilmelidir. Bu çalışmaların dernek ve Ajans tarafından Fırat Üniversitesi ile işbirliği içinde geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır.
- Ar-Ge ile beraber şirketlerin geliştirecekleri know-how kabiliyetleri de üretim ve pazarlama aşamalarında olumlu yansıyacak başka bir faktördür. Şirketler bünyelerinde bu tür departmanlar kurmaları konusunda yönlendirilmeli ve Fırat Üniversitesi ile mutlaka ortak hareket etme noktasında teşvik edilmelidirler.
- Demiryolu iyi gümrük noktası ile birlikte değerlendirildiğinde bir nakliye alternatifi olarak düşünülebilir. Ancak demiryolu taşımacılığının maliyetlerini de iyi hesaplamak gerekmektedir. Demiryolu altyapı maliyetlerinin yüksekliği dikkate alındığında bu alternatifin ne kadar rentabl olduğu iyi değerlendirilmelidir.
- Diyarbakır, Afyon, Burdur, Balıkesir gibi şehirlerin mermercilik hususunda Elazığ'dan bir adım daha ileride olduğu düşünülürse, bu şehirlerdeki Mermer dernekleri ile bir toplantı düzenlenmesi veya Elazığ'da oluşturulması bu raporda teklif edilen Sektörel Platformlara bu şehirlerden de firmaların davet edilmesi çok faydalı olacaktır. Sektörde bunun eksikliği çokça hissedilmektedir. Sadece firmaları bir araya getirerek sorunlarını beraberce konuşma platformu bile oluşturmak Elazığ mermerciliği açısından çok büyük kazanç olacaktır.
- Elazığ'da marka değeri yüksek olan firma sayısının artırılması gerekmektedir. Bu her anlamda şehrin kalkınmasında etkili olacaktır.

- Mermercilik konusunda kendisini ispatlamış İtalya, İspanya gibi ülkelerde ocak ve fabrika üretimi ile ilgili eğitimlerin aldırılması ilimizin ve bölgenin önemli bir sorunu olan verimli üretim konusuna çok olumlu katkıda bulunacaktır. Bunun için Avrupa Birliği ile ortak bir proje gerçekleştirilmesi Elazığ mermer firmalarınca da çok olumlu karşılanacağı kanaatini hasıl etmiştir.

- Nitelikli ve her türlü eleman eksikliğinin giderilebilmesi için her seviyede elemanların alttan yetiştirilmesi gereklidir. Eleman yetiştirebilecek seviyede nitelikli elemanların firma bünyesinde bulunması bunun için ön şarttır. Yetiştirilen elemanların da elde tutulabilmesi için ise doğru insan kaynakları politikalarının uygulanması gerekmektedir. Bu orta vadede eleman eksikliği problemini çözecektir.

- Mermer makineleri ve yan malzemelere yönelik sanayinin Elazığ'da oluşması , Elazığ'ı mermer konusunda bir cazibe merkezi olma yolunda olumlu etkileyecektir.

- Elazığ'da birkaç yıl önce kapatılan Gümrük Müdürlüğü'nün yeniden kurulması gerekmektedir. Bu hızlı hareket etmeyi gerektiren bir iş kolu olan dış ticarete işlemlerin daha pratik yürütmesine yardımcı olacaktır.

- TÜMMER ile ortak hareket edilerek mermer ocak ve fabrika üretimleri için genel geçer standartların oluşturulması gerekmektedir.

- Sektördeki maliyetlere yönelik sağlanabilecek her türlü teşvik, indirim, iyileştirme vs. mermer sektörünün maliyetlerini ciddi oranda düşürebilecektir.

- Mermer blok nakliyelerinin özelliğinden (blok ebatlarının dünya standartları ile belirlenmesinden) dolayı özel taşıma römorklarının taşıyabileceği yük miktarının artırılması önerisi değerlendirilebilir.

Denizyolu taşımacılığının bugüne kadar atıl kalmış avantajları değerlendirilerek gerekli mevzuat düzenlemeleriyle kontrol altına alınıp özendirilmeli, liman yükleme kapasiteleri yeni yatırımlarla büyütülmeli, ilave alt ve üst yapı yatırımları yapılmalıdır. Ayrıca, liman yükleme ücretlerinde indirim ve liman hizmetlerinde yeknesaklık sağlanmalıdır.

- Denizyolunda bir lojistik üs olmak için sadece fiziki altyapıya değil, transit yüklerin en kısa sürede aktarımını sağlayacak gümrük mevzuat kolaylıkları ve gümrük altyapısı sağlanmalıdır.

- Demiryolu taşımacılığının avantajlı hale getirilmesi ve özendirilmesi gerekmektedir.

- Sektörün kullanımı için tahsis edilen krediler arttırılmalı ve uygun geri ödeme koşulları sağlanmalıdır.

- Madencilik sektörü ilk yatırımı çok fazla olan ve riski yüksek bir sektördür. Yatırılan sermayenin geri dönüşü uzun yıllar almaktadır. İş güvenliği yatırımları da dahil olmak üzere, sektör finansal konularda da teşvik verilerek desteklenmelidir.

Buna göre;

- √ Madencilik sektörü sektörel teşvik kapsamına alınmalıdır.
- √ İhraç edilen ürünün üretiminde kullanılan akaryakıt üzerindeki ÖTV alınmamalıdır.
- √ İhracattan doğan KDV ve mahsup işlemlerinin hızlandırılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- İşlerin denetimi noktasında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının denetim kadroları arttırılmalı, denetlemenin hedefine ulaşabilmesi için işletmelerde en az 10 yıl çalışmış deneyimli maden mühendisleriyle güçlendirilmelidir. Ayrıca bunların yanına yeni elemanlar katılarak deneyimlerin aktarılması sağlanmalıdır.
- Pazar genişlese bile firmalar uygun şartlarda üretim yapamayabilirler. İstenen şartlarda üretim yapabilecek kapasitede nitelikli elemanların temini ya da yetiştirilmesi gerekmektedir. Aynı sorun üretilen ürünlerin pazarlanmasında da karşımıza çıkmaktadır. Bu da hem üretim, hem de satış-pazarlama anlamında eğitimi zorunlu kılmaktadır. İlgili konularda yurtiçi veya yurtdışında alınacak eğitimlerin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Arama faaliyetleri risklidir. Ülkemiz yerli madencilerin çoğu orta ve küçük boyutludur. Aramalara gerekli bütçeyi ayıramadığından ciddi boyutta arama da yapamamaktadır. Madenci arama yapmak istediği alan için bir proje hazırlamalı, uygun bulunan projeler KOSGEB benzeri kuruluşlardan desteklenmeli, maliyetlerin önemli bir bölümü devlet tarafından karşılanmalıdır, eğer aramalar neticesinde bir rezerv bulunmuşsa da devletten alından destek uzun vadede geri ödenmelidir.
- 2008 yılı içinde yapılmış maden üretimleri bir kısmı yaşanan kriz nedeni ile madencinin elinde kalmıştır. Bu nedenle madencilerin bir kısmı güç durumunda kalmıştır. Bu stokların maden cins ve büyüklüğüne bağlı olarak madencilere devlet tarafından stok karşılığı kredi sağlanmalıdır.
- 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz neticesinde madencilerimizin bir kısmı özellikle stok konusunda güç durumlarla karşılaşmışlardır. Bu konuda devlet tarafından stok karşılığı kredi sağlanması faydalı olabilecektir.
- Markalaşma faaliyetlerine önem verilmelidir.
- Doğal taş konulu Ar-Ge projelerine, KOSGEB, TÜBİTAK, SAN-TEZ, TTGV projelerinde öncelikli konu projeleri arasında yer verilmelidir.
- Madenlerin aranması, bulunması, rezerv hesapları, üretimi, tetkik ve analizleri ile teknolojik özellikleri bütünüyle mühendislik işidir. Bu faaliyetleri yapacak yeterli sayıda ve nitelikte mühendis yetiştirilmelidir.
- Ayrıca, doğaltaş sektöründe alternatif pazarların geliştirilmesi ve mevcut pazarlardaki alıcıların profilinin genişletilmesi ve ticari alıcılardan çok, nihai kullanıcılara ulaşılmasını sağlayacak

bir tanıtım stratejisinin geliştirilmesi, her ülkenin pazar yapısına göre pazarlama-tanıtım-satış stratejisi oluşturulması gerekmektedir. Hem ülke tanıtımı hem de büyük üreticilerinin markalaşması yolunda farklı pazarlarda büyük depolar açılarak tüketiciye direk ulaşma girişimleri yapılmalıdır.

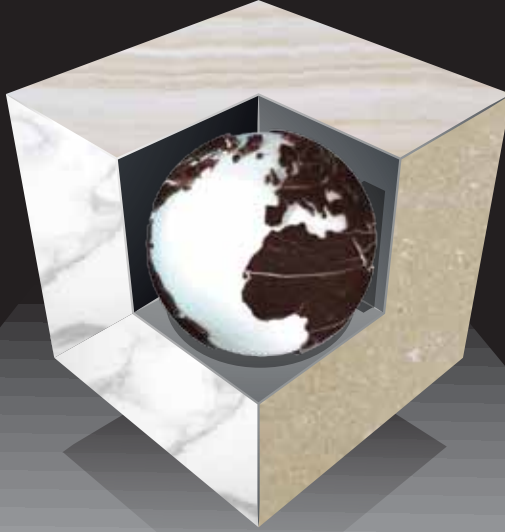
KAYNAKÇA

1. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (2008). " Bilecik Bölgesi Mermer Sektörünün Uluslar Arası Rekabetçilik Analizi: Sektörel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri".
2. İMMİB (2010). "Pazara Giriş Şubesi Doğal Taş Sektörü Strateji Çalışması"
3. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı. (1996). "Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Endüstriyel Hammaddeler Alt Komisyonu Çimento Hammaddeleri Ve Yapı Malzemeler Çalışma Grubu Raporu".
4. Dokuz Eylül Üniversitesi - Mühendislik Fakültesi Maden Mühendisliği Bölümü & F.B.E. Doğal Yapı Taşları ve Süs Taşları A.B.D. Başkanı. (2011). "Ege İhracatçı Birlikleri, Ege Maden İhracatçıları Birliği". İzmir.
5. İstanbul Ticaret Odası. www.ito.org.tr

ELAZIĞ MERMER RAPORU

"Sektörel Araştırmalar Serisi-2"

**T.C. Fırat Kalkınma Ajansı
Elazığ Yatırım Destek Ofisi**

Çarşı Mah. Mimar Sinan Cad. No:32
Ticaret ve Sanayi Odası Hizmet Binası Kat:5 ELAZIĞ

www.fka.org.tr

Tel: (424) 237 22 01

Faks: (424) 237 22 52